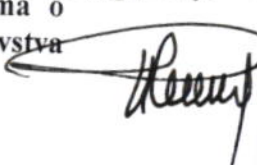

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-22-05-5-43840-2/21
Datum: 19.05.2022.godine

PRIMLJENO 19.05.2022			
Organizaciona jedinica	Klasifikacijska oznaka	Redni broj	Broj priloga
	21	364-2/21	

**PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO**

Uredi: 02, 03, 04
Sl. z. sjednica
20.05.22

PREDMET: Prijedlog za pokretanje pregovora radi zaključivanja Sporazuma o partnerstvu, trgovini i suradnji između Bosne i Hercegovine i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, dostavlja se

Veza: Naš dopis br. 08/1-22-05-1-43840-1/21 od 24.01.2022. godine

U privitku akta dostavljamo Sporazum o partnerstvu, trgovini i suradnji između Bosne i Hercegovine i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske s traženim preinakama.

Molimo da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine sukladno odredbi Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH" broj 29/00 i 32/13), donese odluku o pokretanju pregovora radi zaključivanja Sporazuma o partnerstvu, trgovini i suradnji između Bosne i Hercegovine i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske.

S poštovanjem,

Privitak:
- Kao u tekstu

MINISTRIČA

Dr. Bisera Turković

Sporazum o partnerstvu, trgovini i suradnji

između Bosne i Hercegovine i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske

BOSNA I HERCEGOVINA I UJEDINJENO KRALJEVSTVO VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE („Ujedinjeno Kraljevstvo“) (u daljem tekstu: „Ugovorne strane“),

PREPOZNAJUĆI da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane, potpisan u Luksemburgu 16. lipnja 2008. („Sporazum EU-Bosna i Hercegovina“) prestaje da važi za Ujedinjeno Kraljevstvo;

UZIMAJUĆI U OBZIR načela navedena u preambuli Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina i smatrajući da se prava i obveze između Ugovornih strana, kako to predviđa Sporazum EU-Bosna i Hercegovina, trebaju nastaviti prema izmjenama ovog Sporazuma.

SUGLASILI SU SE O SLJEDEĆEM:

Članak 1

Ciljevi

1. Najvažniji cilj ovog Sporazuma jeste očuvanje veza između Ugovornih strana koju je osnovala udruga utvrđena člankom 1. Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina.

1. Ugovorne strane su posebno suglasne da sačuvaju povlašćene uvjete koji se odnose na trgovinu između Ugovornih strana kao rezultat Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina te da osiguraju platformu za daljnju liberalizaciju trgovine između Ugovornih strana.

2. Radi izbjegavanja sumnje, potvrđuje se da Ugovorne strane uspostave udrugu kao i zonu slobodne trgovine robom i vezane propise sukladno s ovim Sporazumom i utvrde ciljeve iz članka 1. Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina (kako je izmijenjeno ovim instrumentom).

Članak 2

Definicije i tumačenje

1. U tekstu ovog instrumenta:

„Inkorporirani sporazum“ znači odredbe Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina u mjeri u kojoj su te odredbe uključene u ovaj Sporazum (i povezane izraze treba tumačiti sukladno s tim); i

„*mutatis mutandis*“ znači tehničke promjene neophodne za primjenu Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina kao da je bio zaključen između Bosne i Hercegovine i Ujedinjenog Kraljevstva, uzimajući u obzir cilj i svrhu ovog Sporazuma.

2. U cijelom Inkorporiranom sporazumu i ovom instrumentu, „ovaj Sporazum“ znači cjelokupni sporazum koji obuhvaća ovaj instrument i odredbe Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina kako je to uključeno Člankom 3.

3. Reference na financijsku suradnju u Inkorporiranom sporazumu pokrivaju niz oblika takve suradnje i načina na koji se ona može desiti, uključujući i pomoć koja se pruža putem multilateralnih i regionalnih organizacija.

Članak 3

Uključivanje Sporazuma između EU i Bosne i Hercegovine

1. Odredbe Sporazuma između EU i Bosne i Hercegovine koje su bile na snazi neposredno prije nego što su se prestale primjenjivati na Ujedinjeno Kraljevstvo, uključene su u ovaj Sporazum i čine dio njega, *mutatis mutandis*, sukladno sa odredbama ovog instrumenta;

2. Obveze iz Zajedničkih izjava koje su potpisale strane Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina i koje su navedene u Aneksu 1 ovog instrumenta primjenjuju se s istim pravnim učinkom, *mutatis mutandis*, na Strane ovog Sporazuma, sukladno sa odredbama ovog instrumenta.

Članak 4

Reference na pravo Europske unije

1. Osim ako nije drugačije predviđeno, reference u ovom Sporazumu prema pravu Europske unije treba tumačiti kao reference koje su prema pravu Europske unije na snazi kako je to uključeno ili implementirano u pravo Ujedinjenog Kraljevstva kao zadržano pravo Europske unije na dan nakon što Ujedinjeno Kraljevstvo prestane biti vezano za važeće pravo Europske unije.

2. U ovom članku, „pravo Ujedinjenog Kraljevstva“ uključuje pravo teritorija za čije međunarodne odnose je odgovorno Ujedinjeno Kraljevstvo a na koje se ovaj Sporazum proteže, kako je navedeno u članku 6.

Članak 5.

Pozivanje na euro

Bez obzira na članak 3, pozivanje na euro (uključujući „EUR“ i „€“) u Inkorporiranom sporazumu i dalje se tumači kao takvo u ovom Sporazumu.

Članak 6 Teritorijalna primjena

Ovaj Sporazum se primjenjuje, s jedne strane, na Ujedinjeno Kraljevstvo i navedene teritorije za čije međunarodne odnose je odgovorno u onoj mjeri i pod uvjetima u kojima se Sporazum EU-Bosna i Hercegovina primjenjivao neposredno prije nego što je prestao da se primjenjuje na Ujedinjeno Kraljevstvo:

(a) Gibraltar; i

(b) Kanalska ostrva i ostrvo Men,

i, s druge strane, na Bosnu i Hercegovinu.

Članak 7 Nastavak značajnih prelaznih perioda

1. Osim ako ovaj instrument ne predviđa drugačije:

(a) ako rok u Sporazumu EU-Bosna i Hercegovina još nije okončan, ostatak tog perioda će biti uključen u ovaj Sporazum; i

(b) ako je rok u Sporazumu EU-Bosna i Hercegovina okončan, svako tekuće pravo ili obveza primjenjivaće se između Ugovornih strana i taj rok neće biti uključen u ovaj Sporazum.

2. Bez obzira na paragraf 1, to se neće odnositi na rok u Inkorporiranom sporazumu koji se odnosi na procedure ili drugo administrativno pitanje (kao što je revizija, postupak komisije ili obavijest).

Članak 8 Tarifne kvote

1. U člancima 27(2), 27(3) i 28(3) i Aneksu 3 (e), Aneksu 3(f), Aneksu 4, Aneksu 4(a), Aneksu 3 Protokola 1 i Aneksu 1 Protokola 7 Inkorporiranog sporazuma, tarifna kvota ili njeno povećanje se:

(a) mijenja na 13,62% odgovarajućeg obima kvote ili povećanja kvote iz Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina kada prestane da se primjenjuje na Ujedinjeno Kraljevstvo, te se zaokružuje na najbliži cijeli broj primjenom zajedničkih aritmetičkih principa;¹ i

¹ Poradi izbjegavanja sumnje, zaokruživanje primjenom zajedničkih aritmetičkih principa znači da svi brojevi iznosi koji imaju manje od 50 nakon decimalne točke biće zaokruženi na najbliži niži cijeli broj i svi brojevi iznosi koji imaju više od 50 (uključeno) nakon decimalne točke biće zaokruženi na najbliži veći cijeli broj.

(b) Ugovorne strane to primjenjuju od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma na godišnjoj osnovi.

2. Osim ako nije drugačije predviđeno u Inkorporiranom sporazumu, administrativni rok za tarifnu kvotu iz paragrafa 1 biće period od 1. siječnja do 31. prosinca za svaku godinu dok je ovaj Sporazum na snazi. Ako ovaj Sporazum u jednom dijelu stupi na snagu tijekom administrativnog roka, obim svake tarifne kvote se mijenja i primjenjuje na proporcionalnoj (*pro rata*) osnovi od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma do 31. prosinca iste godine.

Članak 9.

Daljnje odredbe u svezi sa Vijećem i Komisijom za stabilizaciju i pridruživanje

1. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje kojeg Ugovorne strane osnuju sukladno sa člankom 115, posebno osigurava da ovaj Sporazum pravilno funkcionira.
2. U cilju ovog Sporazuma, Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje se navodi kao Vijeće za partnerstvo, trgovinu i suradnju, a Komisija za stabilizaciju i pridruživanje kao Komisija za partnerstvo, trgovinu i suradnju i sve takve reference u okviru ovog Sporazuma će se posmatrati sukladno sa tim.
3. Ukoliko se strane ne dogovore drugačije, sve odluke usvojene od strane Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje ili Komisije za stabilizaciju i pridruživanje osnovanim Sporazumom EU-Bosna i Hercegovina prije nego što se prestanu primjenjivati na Ujedinjeno Kraljevstvo, u mjeri u kojoj se te odluke odnose na Ugovorne strane ovog Sporazuma, smatraće se usvojenim, *mutatis mutandis*, te podliježu odredbama ovog instrumenta, posredstvom Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje ili Komisije za stabilizaciju i pridruživanje koje su Ugovorne strane osnovale sukladno sa člancima 115 i 118.
4. Ništa u paragrafu 3 ne sprječava Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje ili Komisiju za stabilizaciju i pridruživanje koji su osnovani ovim Sporazumom da donose odluke koje se razlikuju, mijenjaju, opozivaju ili zamjenjuju odluke za koje se smatra da su donesene sukladno sa tim paragrafom.

Članak 10

Sastavni dijelovi ovog Sporazuma

1. Aneksi i fusnote ovog instrumenta čine sastavni dio ovog Sporazuma.
2. Ništa u ovom članku neće utjecati na članak 128. Inkorporiranog sporazuma.

Članak 11

Izmjene i dopune

1. Ugovorne strane se mogu, pisanim putem, složiti da izmijene ovaj Sporazum. Izmjene i dopune stupaju na snagu nakon datuma posljednje obavijesti Ugovornih strana o ispunjavanju internih procedura ili onog datuma koji Ugovorne strane zajedno dogovore.

1. Bez obzira na paragraf 1, Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje može odlučiti da se izvrše izmjene i dopune Aneksa i Protokola ovog Sporazuma. Ugovorne strane mogu usvojiti odluku Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje sukladno sa njihovim važećim zakonskim zahtjevima i procedurama.

Članak 12

Stupanje na snagu i privremena primjena

1. Članci 134 i 135 Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina neće biti uključeni u ovaj Sporazum.
2. Svaka Ugovorna strana će, diplomatskim kanalima, proslijediti pisanu obavijest drugoj Strani o okončanju zakonskih procedura potrebnih za stupanje na snagu ovog Sporazuma.
3. Ovaj Sporazum stupa na snagu na dan posljednje obavijesti Ugovornih strana o okončanju unutarnjih procedura.
4. Sve dok ovaj Sporazum ne stupi na snagu, države pregovarači se mogu dogovoriti o privremenoj primjeni ovog Sporazuma razmjenom obavijesti. Takva privremena primjena stupa na snagu nakon posljednje obavijesti država pregovarača.
5. Država pregovarač može prekinuti privremenu primjenu ovog Sporazuma dostavljanjem pismene obavijesti drugoj Strani. Takav prekid stupa na snagu mjesec dana nakon datuma obavijesti.
6. Tamo gdje se ovaj Sporazum privremeno primjenjuje, izraz „stupanje na snagu ovog Sporazuma“ u svim privremeno primijenjenim odredbama će se odnositi na datum kada takva privremena primjena stupi na snagu.
7. Ujedinjeno Kraljevstvo, u skladu sa ovim člankom, obavještava Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine ili njegovog nasljednika. Bosna i Hercegovina, sukladno sa ovim člankom, obavještava Ministarstvo za vanjske poslove, Komonvelt i razvoj Ujedinjenog Kraljevstva ili njegovog nasljednika.

U potvrdu navedenog, niže potpisani, propisno ovlašćeni od svojih vlada, potpisali su ovaj Sporazum.

Sastavljeno u dva primjerka u [XXX] ovog [XX] dana [XXX] 2021. godine na engleskom i bosanskom, hrvatskome i srpskom jeziku, gdje su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

Za Vijeće ministara Bosne i
Hercegovine

Za Vladu Ujedinjenog Kraljevstva
Velike Britanije i Sjeverne Irske

ANEKS I

Uključivanje odredbi Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina u ovaj Sporazum dodatno se mijenja kako slijedi i kako je navedeno u Aneksima 2 i 3 ovog Sporazuma:

1. IZMJENE ČLANKA 1

(a) U članku 1(2)(d) riječi „, koje uključuju približavanje svog zakonodavstva zakonodavstvu Zajednice“ ne ulaze u ovaj Sporazum.

2. IZMJENE GLAVE I **OPĆA NAČELA**

(a) U članku 5 riječi „Proces stabilizacije i pridruživanja. Zaključivanje i provedba ovog Sporazuma podliježu uvjetima Procesa za stabilizaciju i pridruživanje i zasnivaju se na pojedinačnim zaslugama Bosne i Hercegovine“ biće zamijenjene riječima „ovaj Sporazum“;

(b) U članku 8, sljedeće neće biti uključeno u ovaj Sporazum:

i. u drugom paragrafu, riječi “u pravilu na godišnjoj osnovi” i posljednja rečenica koja počinje “Valjano se uzima u obzir ...”; i

ii. prvi, četvrti i peti paragraf.

3. IZMJENE GLAVE II **POLITIČKI DIJALOG**

(a) U članku 10(2)(b), riječi „pitanja CFSP“ zamjenjuju se riječima „pitanja koja se odnose na zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku“.

(b) U članku 10(2)(d), riječi „uključujući suradnju u područjima obuhvaćenim CFSP Europske unije“ neće biti uključene u ovaj Sporazum.

(c) U članku 11(1) riječ „primarno“ neće biti uključena u ovaj Sporazum, a riječi „između ugovornih strana, uključujući“ dodaju se prije riječi „u okviru SAC“;

(d) U članku 11(2)(c), riječi „uključujući i one utvrđene u Solunskoj agendi, usvojene u Zaključcima Europskog vijeća u Solunu 19. i 20. lipnja 2003.“ neće biti uključene u ovaj Sporazum.

(e) U članku 12, riječ “će” zamjenjuje se riječju “može”, a prije “utvrđene” dodaju se riječi “koje mogu biti”.

(f) U članku 13, riječi „uključujući u okviru Foruma EU-Zapadni Balkan“ neće biti uključene u ovaj Sporazum.

4. IZMJENE GLAVE III
REGIONALNA SURADNJA

- (a) U prvom paragrafu članka 14, riječi "Programi pomoći Zajednice mogu podržavati projekte regionalnih ili preko-graničnih dimenzija" mijenjaju se riječima: „Ujedinjeno Kraljevstvo može pomoći ili podržati takvu regionalnu suradnju, uključujući kako je navedeno u člancima 14-17 Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina.“
- (b) U članku 14, drugi i treći paragraf neće biti uključeni u ovaj Sporazum.
- (c) Članci od 15 do 17 neće biti uključeni u ovaj Sporazum.

5. IZMJENE GLAVE IV
SLOBODNO KRETANJE ROBE

- (a) Sljedeće odredbe iz članka 18(4)(a) ne ulaze u ovaj Sporazum:
- i. riječi "osnovan sukladno sa Uredbom Vijeća" (EEC) br. 2658/87 ⁽¹⁾"
 - ii. fusnota, (1).
- (b) Članak 19(2) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (c) Nakon drugog paragrafa u članku 27(1), slijedeći paragraf će biti uključen:
- „Aneks IIA utvrđuje dodatne koncesije u odnosu na proizvode navedene u Poglavljima 7 i 8 Kombinovane Nomenklature i vinske proizvode.“
- (d) U članku 29, riječi "najkasnije tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma" ne ulaze u ovaj Sporazum
- (e) U članku 37(3), posljednja rečenica ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (f) U članku 44(2) poslije „ovo Poglavlje“ riječi „ili prema Aneksu IIA ovog Sporazuma“ biće dodate.
- (g) Članak 46 ne ulazi u ovaj Sporazum.

6. IZMJENE GLAVE V
KRETANJE RADNIKA, OSNIVANJE, PRUŽANJE USLUGA, KRETANJE KAPITALA

- (a) Članak 48(1) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (b) U članku 49:
- i. u točki (a) paragrafa (1), riječi „pojedine države članice” zamjenjuju se riječima „Ujedinjeno Kraljevstvo i pojedine države članice Europske unije“; i

- ii. točka (c) paragrafa (1) ne ulazi u ovaj Sporazum; i
- iii. prije paragrafa (2), dodaju se kao novi paragrafi:

„1A. Bez obzira na paragraf 1, točka (a) paragrafa 1 se ne primjenjuje osim ako i kada Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje:

- (a) utvrdi da postoje odgovarajući dogovori o razmjeni podataka kako bi se Ujedinjenom Kraljevstvu omogućila provedba točke (a) paragrafa 1; i
- (b) ako to učini, odluči da primjeni odredbu, sa ili bez izmjena, ili je zamijeni.

1B. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje ispitaće svaki razvoj dogovora o razmjeni podataka između Ujedinjenog Kraljevstva i Europske unije i razmotriti jesu li one prikladne za provedbu točke (a) paragrafa 1.”

(c) U članku 53(1):

- i. riječi "Multilateralni sporazum o uspostavi zajedničkog europskog vazdušnog prostora (*) (u daljem tekstu: ECAA)" zamjenjuje se riječima "svaki budući sporazum ili dogovor između Strana o vazdušnom saobraćaju ili avijaciji; i
- ii. fusnota, (1), ne ulazi u ovaj Sporazum.

(d) U članku 57(3), posljednja rečenica ne ulazi u ovaj Sporazum.

(e) U članku 58(1), riječi: „dan prije dana stupanja na snagu ovog Sporazuma“ zamjenjuju se riječima „31. svibnja 2015.“

(f) U članku 58(2), riječi: „stupanje na snagu ovog Sporazuma“ i „datum stupanja na snagu ovog Sporazuma“ zamjenjuju se riječima „1. lipnja 2015.“

(g) U članku 59(1):

- i. prije riječi „stvarna primjena“, umetnuti „i“; i
- ii. riječi „i progresivno usklađivanje zakonodavstva u oblasti prometa Bosne i Hercegovine sa zakonodavstvom Zajednice“ ne ulaze u ovaj Sporazum.

(h) U članku 59(2), riječi „i europski“ ne ulaze u ovaj Sporazum.

(i) U članku 59(4), riječ „ECAA“ zamjenjuje se riječima „sporazum ili dogovor kojim se uređuje vazdušni saobraćaj između Bosne i Hercegovine i Ujedinjenog Kraljevstva“.

(j) U članku 59(5), riječ „ECAA“ zamjenjuju se riječima „svaki sporazum ili dogovor kojim se uređuje vazdušni saobraćaj između Bosne i Hercegovine i Ujedinjenog Kraljevstva“.

- (k) Članak 59(6) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (l) Članak 62 ne ulazi u ovaj Sporazum.

(m) Nakon članka 66, dodaje se novi članak:

Članak 68A

1. U svrhu ovog Članka:

„nadležna institucija“ znači u slučaju Ujedinjenog Kraljevstva, Komesari Uprave za prihode i carine Njenog Veličanstva ili njihovi ovlašćeni predstavnici, i, u slučaju Bosne i Hercegovine (dodati: nadležna institucija BiH) ili njen ovlašćeni predstavnik (i bilo koji nasljednik ovih institucija kao što je u pisanoj formi najavljeno od strane države nasljednika drugoj državi).

„porezni ugovor“ znači ugovor za izbjegavanje dvostrukog oporezivanja ili bilo koji drugi međunarodni sporazum ili dogovor o oporezivanju (uključujući, za izbjegavanje dvostrukog oporezivanja, ako je taj ugovor, sporazum ili dogovor, sačinjen nakon ovog Sporazuma, ratificiran ili postoji izmjena takvog ugovora, sporazuma ili dogovora).

2. Ništa iz ovog Sporazuma neće, prema bilo kojem poreznom ugovoru, utjecati na prava i obveze Ujedinjenog Kraljevstva i Bosne i Hercegovine. U slučaju bilo kakve neusaglašenosti između ovog Sporazuma i nekog poreznog ugovora, porezni ugovor prevladava u mjeri u kojoj se odnosi na neslaganje. Ako se pojavi pitanje postojanja neusaglašenosti, nadležne institucije će sukladno sa poreznim ugovorom odrediti postojanje i mjeru bilo kakvog neslaganja.

(n) nakon članka 69, dodaje se novi članak:

„Članak 69A

1. Bez obzira što ovaj Sporazum ne obvezuje Bosnu i Hercegovinu da približi svoje zakonodavstvo zakonodavstvu Ujedinjenog Kraljevstva, Ugovorne strane priznaju da u relevantnim sektorima postoji usklađenost njihovog zakonodavstva kao rezultat Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina. Strane su suglasne da djelovanje slijedećih odredbi ovog Sporazuma ovisi od konstantnog usklađivanja njihovog zakonodavstva u relevantnim sektorima:

Naslov V (Kretanje radnika, osnivanje, pružanje usluga, kretanje kapitala):

- Poglavlje I Kretanje radnika (članak 47);
- Poglavlje II Osnivanje (članci 51, 52(1) i 56); i
- Poglavlje III Nabavka usluga (članci 57, 58(1) i 59).

2. Ako jedna Ugovorna strana smatra da više ne postoji potrebna razina usklađenosti zakonodavstva, ona može zatražiti konsultacije po tom pitanju. Ukoliko se strane ne dogovore drugačije, konsultacije prema ovom članaku obavljaju se najkasnije 30 dana nakon datuma dostavljanja zahtjeva za konsultacije od strane druge Strane. („datum zahtjeva za konsultacije“).

3. Ako se predmet ne riješi u roku od 45 dana od dana zahtjeva za konsultaciju, Ugovorna strana može obustaviti djelovanje odredbi iz paragrafa 1 nakon što obavijesti drugu Stranu sukladno sa stavkom 4.

4. Obustava iz paragrafa 3 izvršava se tek nakon 90 dana od datuma dostavljanja obavijesti iz tog paragrafa.

5. U slučaju da jedna od Strana obustavi primjenu odredbi sukladno sa paragrafom 3:

(a) Ujedinjeno Kraljevstvo ponudiće tretman za usluge i dobavljače usluga iz Bosne i Hercegovine koji nije manje povoljan od onog koji se primjenjuje za slične usluge i dobavljače usluga iz neke treće zemlje. Iz ovog pod-paragrafa se isključuje povlašćeni tretman koji Ujedinjeno Kraljevstvo odobrava za usluge i dobavljače usluga iz treće zemlje u skladu s GATS-om.

(b) Bosna i Hercegovina neće vršiti diskriminaciju glede usluga i dobavljača usluga iz Ujedinjenog Kraljevstva.”

7. IZMJENE GLAVE VI

USKLAĐIVANJE ZAKONA, PROVEDBU ZAKONA I PRAVILA TRŽIŠNE KONKURENCIJE

(a) Članak 70. ne ulazi u ovaj Sporazum.

(b) Članak 71(2) ne ulazi u ovaj Sporazum.

(c) U članku 71(4) riječi „sukladno sa paragrafom 2” ne ulazi u ovaj Sporazum.

(d) U članku 71(5) riječi „slijedeći metodologiju i prikaz istraživanja Zajednice” ne ulaze u ovaj Sporazum.

(e) Članak 71(7)(b) ne ulazi u ovaj Sporazum.

(f) Članak 71(9)(b) ne ulazi u ovaj Sporazum.

(g) Prvi i drugi paragraf članka 72 mijenjaju se i glase:

„U odnosu na javna poduzeća i poduzeća kojima su dodijeljena posebna ili ekskluzivna prava, Ugovorne strane osiguravaju da se ne donosi niti održava na snazi nijedna mjera koja narušava trgovinsku razmjenu između Strana suprotno interesima Strana. Ova odredba ne sprječava pravno ili stvarno obavljanje zadataka povjerenih tim poduzećima.“

(h) Članci 73(2) i (3) ne ulaze u ovaj Sporazum.

(i) U članku 74(2), drugi paragraf se mijenja i glasi:

„Ujedinjeno Kraljevstvo će povremeno ispitivati mogućnost primjene gore navedenih odredbi na ugovore u oblasti komunalnih usluga.”

(j) Novi članak 74(7) se dodaje i glasi:

„Ovo Poglavlje se ne primjenjuje na nabavku javno financiranih kliničkih zdravstvenih usluga. Kliničke zdravstvene usluge uključuju sledeće usluge:

1. Usluge zdravstvene zaštite (CPC 931);
2. Administrativne usluge zdravstvene zaštite (CPC 91122); i
3. Pružanje usluga osoblja za njegu i pružanje usluga medicinskog osoblja (CPC 87206 i CPC 87209)

CPC znači Centralna klasifikacija proizvoda kako je utvrđena u Statističkom birou Ujedinjenih nacija, Statistički dokumenti, serija M, br. 77, CPC prov, 1991.“

- (k) Članak 75(1) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (l) U članku 75(2), riječi „do ovog kraja“ i točke (a) i (d) ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (m) U članku 76:
 - i. u prvom paragrafu, prva rečenica ne ulazi u ovaj Sporazum;
 - ii. u točki (a), riječi „u skladu sa zakonom Zajednice“ ne ulazi u ovaj Sporazum;
 - iii. točka (b) mijenja se i glasi „(b) odgovarajuće zakonodavstvo o zaštiti potrošača je na snazi;“
- (n) Članak 77 ne ulazi u ovaj Sporazum.

8. IZMJENE GLAVE VII

PRAVDA, SLOBODA I SIGURNOST

- (a) U članku 79, prva rečenica se mijenja i glasi:

„Bosna i Hercegovina zadržava zakonodavstvo koje se odnosi na zaštitu osobnih podataka na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma i uzima u obzir principe i smjernice relevantnih međunarodnih tijela o zaštiti osobnih podataka.“
- (b) U članku 80
 - i. riječ „Viza“ ne ulazi u naslov Članka ili prvog paragrafa Članka 80.
 - ii. riječi „uključujući i regionalni nivo“ se brišu iz prvog paragrafa članka 80.
- (c) u članku 81, riječi „i Ugovorne strane se također slažu da će zaključiti i u potpunosti sprovesti Sporazum o readmisiji, uključujući i obvezu za readmisiju državljana drugih zemalja i osoba bez državljanstva“ zamjenjuju se riječima

„Ugovorne strane će utvrditi mehanizme za readmisiju, uključujući readmisiju državljana drugih zemalja i osoba bez državljanstva“.

- (d) U članku 81(1), posljednji paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (e) Članak 81(2) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (f) U članku 82(2), riječi „Zajednica i“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (g) U članku 83(2), riječi „u skladu sa strategijom EU za kontrolu droga“ ne ulaze u ovaj Sporazum.

9. IZMJENE GLAVE VIII POLITIKE SURADNJE

- (a) U članku 86(3), riječi „u skladu sa Europskim partnerstvom „ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (b) U drugom paragrafu članka 87, riječi „i postupno približavanje svojih politika politikama Europske ekonomske i monetarne unije usmjerenim ka stabilnosti“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (c) U članku 87, četvrti paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (d) U članku 88, sledeće riječi ne ulaze u ovaj Sporazum:
 - i. „vezano za pravnu stečevinu Zajednice u oblasti statistike“; i;
 - ii. „Kodeks prakse europske statistike i odredbe Europskog statističkog zakona i razvoj u pravcu pravne stečevine Zajednice.“
- (e) U članku 89, riječi „u svezi s pravnom stečevinom Zajednice“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (f) U članku 90, riječi „u svezi s pravnom stečevinom Zajednice“ i „i najbolje prakse EU“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (g) U posljednjoj rečenici članka 90, riječi „koji također uključuje uspostavu i jačanje jedinica centralnog usklađivanja za finansijsko upravljanje i kontrolu za sustav unutarnje revizije“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (h) U članku 92, posljednji paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (i) U članku 9., riječi „Suradnja uzima u obzir pravnu stečevinu Zajednice koja se odnosi na ovaj sektor“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (j) U članku 95, sljedeće riječi ne ulaze u ovaj Sporazum:
 - i. „vezano za pravnu stečevinu Zajednice“; i
 - ii. „posebno ispunjavanje veterinarskih i fito-sanitarnih zahtjeva Zajednice i podržavanje postupnog usklađivanja zakonodavstva i praksi Bosne i Hercegovine sa propisima i standardima Zajednice.“

- (k) U članku 96, riječi „koje se odnose na pravnu stečevinu Zajednice” ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (l) U članku 97, u ovaj Sporazum ne ulazi sljedeće:
- i. u prvom paragrafu, riječi „i da se postigne usklađivanje carinskih sistema Bosne i Hercegovine sa carinskim sistemom Zajednice” i „i za postepeno usklađivanje carinskog zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa pravnom stečevinom”; i
 - ii. drugi paragraf
- (m) U članku 98, u ovaj Sporazum ne ulazi sljedeće:
- i. u drugom paragrafu, riječi „koje se odnose na pravnu stečevinu Zajednice” i „Uklanjanje štetne porezne konkurencije trebalo bi se sprovesti na osnovu načela Kodeksa ponašanja za oporezivanje poslovanja dogovorenog od strane Vijeća 1. prosinca 1997.;
 - ii. u trećem paragrafu, posljednja rečenica koja započinje "Bosna i Hercegovina će također ispuniti..."
- (n) U članku 99, posljednji paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (o) U članku 100, treći i četvrti paragraf ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (p) U članku 102, zadnji paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (q) U članku 103, prvi paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (r) U članku 104, u ovaj Sporazum ne ulazi sledeće:
- i. prvi paragraf; i
 - ii. u drugom paragrafu, riječi „, s krajnjim ciljem da Bosna i Hercegovina usvoji pravnu stečevinu Zajednice u ovom sektoru godinu dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.“
- (s) U članku 106, prvi paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (t) U drugom paragrafu članka 106, riječi: "postizanje operativnih standarda uporedivih s onima u Zajednici, kao i razvoj prometnog sustava u Bosni i Hercegovini koji bi bio kompatibilan i usklađen sa sustavom Zajednice" ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (u) U članku 107, riječi "u avezi s pravnom stečevinom Zajednice" i ". Biće zasnovano na Ugovoru o osnivanju Energetske zajednice" ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (v) U drugom paragrafu članka 108, riječi „i fokusiraju se na usklađivanje zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa pravnom stečevinom Zajednice” ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (w) U članku 109, drugi paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (x) U članku 110, posljednji paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.

10. IZMJENE GLAVE IX
FINANCIJSKA SURADNJA

- (a) U članku 112, riječi "113 i 115" ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (b) U članku 112, riječi koje počinju „od Zajednice u obliku bespovratnih grantova i zajmova“ do kraja tog članka zamjenjuju se riječima „od Ujedinjenog Kraljevstva što podliježe dogovoru obje strane. Ujedinjeno Kraljevstvo također može surađivati s inicijativama navedenim u člancima od 112 do 114 Sporazuma EU-Bosna i Hercegovina, uz dogovor svih strana”.
- (c) Članci 113 i 114 ne ulaze u ovaj Sporazum.

11. IZMJENE GLAVE X
INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE

- (a) U članku 116(1), „članakovi Vijeća Europske unije i članovi Europske komisije, s jedne strane, i članova Vijeća ministara Bosne i Hercegovine s druge strane“ mijenja se i glasi „predstavници Ugovornih strana“.
- (b) Članak 116(3) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (c) Članak 116(5) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (d) U članku 118(1), riječi „Vijeće Europske unije i predstavnici Europske komisije, s jedne strane, i predstavnici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine s druge strane“ mijenja se i glasi „obje ugovorne strane“.
- (e) U drugom i trećem paragrafu članka 119, u svakom primjeru, nakon „treba“, riječi „po potrebi“ će biti dodate.
- (f) Članak 121 mijenja se u:

„Ništa iz ovog Sporazuma ne ograničava suradnju između Parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva i Parlamenta Bosne i Hercegovine. Ugovorne strane mogu uspostaviti Parlamentarnu komisiju kao podršku članakovima zakonodavnih tijela svake Ugovorne strane kako bi razmijenili stavove“.
- (g) U uvodnoj odredbi članka 123, riječi „ što se smatra osnovnim radi sopstvene sigurnosti, uključujući mjere:“ biće dodate nakon „mjere“.
- (h) U članku 128, drugi paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (i) Članak 130 ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (j) Članak 131 ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (k) Članak 132 ne ulazi u ovaj Sporazum.

- (l) Članak 133 ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (m) Članak 134 ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (n) Članak 135 ne ulazi u ovaj Sporazum.

12. IZMJENE ANEKSA VII

**PRAVA INTELEKTUALNOG, INDUSTRIJSKOG I TRGOVAČKOG
VLASNIŠTVA**

- (a) U paragrafu 1, riječi ",ili koji su *de facto* primijenjeni od strane država članica" ne ulaze u ovaj Sporazum.

13. IZMJENE PROTOKOLA 3

KOPNENI PRIJEVOZ

- (a) Članci od 4 do 6 ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (b) Članci od 8 do 10 ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (c) U Članku 11(1), drugi paragraf ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (d) U članku 11(3), riječi „i pod istim okolnostima problemi nastaju na teritoriji Zajednice u blizini granice sa Bosnom i Hercegovinom.“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (e) U prvoj alineji članka 12:
 - i. Riječi „, s jedne strane, uz uspostavu unutarnjeg tržišta Zajednice i provedbu politike zajedničkog prometa i, s druge strane, uz“, mijenja se u „sa njihovim“; i
 - ii. Na kraju te alineje, riječi „Bosne i Hercegovine“ ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (f) Članak 13(2) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (g) Članak 13(3) mijenja se u:

„Ugovorne strane će nastojati da uklone diskriminaciju između prijevoznika Ujedinjenog Kraljevstva i Bosne i Hercegovine prigodom naplate poreza i taksi za promet i/ili posjedovanje teških teretnih vozila kao i poreze i takse koje se naplaćuju za promet na teritoriji Ugovorne strane.“
- (h) U članku 13(4), riječi „do zaključivanja Sporazuma pomenutog u paragrafu 2 i u članku 12“ ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (i) U članku 14(1):
 - i. Riječi „na rutama iz članka 5“ zamjenjuju se riječima „u Bosni i Hercegovini i Ujedinjenom Kraljevstvu“; i
 - ii. Druga rečenica ne ulazi u ovaj Sporazum.

- (j) Članak 14(2) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (k) Članak 16(1) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (l) Članak 16(4) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (m) U članku 17(1), riječi „i nastoje uskladiti njihovo zakonodavstvo“ ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (n) Članak 17(3) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (o) U članku 17(4), riječ „uskладити“ zamjenjuje se riječima „udružuju svoja iskustva“.
- (p) Članak 18(1) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (q) Članak 19 ne ulazi u ovaj Sporazum.
- (r) Članak 21(2)(c) i (d) ne ulazi u ovaj Sporazum.

14. IZMJENE PROTOKOLA 4
DRŽAVNA POMOĆ INDUSTRIJI ČELIKA

- (a) Paragrafi 2, 4, 5 i 6 ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (b) U paragrafu 7, riječi „i za provedbu programa restrukturiranja i poslovnih planova“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (c) U paragrafu 8, riječi „do 4“ zamjenjuju se riječima „i 3“.

15. IZMJENE PROTOKOLA 5
UZAJAMNA ADMINISTRATIVNA POMOĆ U CARINSKIM PITANJIMA

- a) U članku 10(2), riječi: "uključujući, prema potrebi, zakonske odredbe koje su na snazi u državama članicama Zajednice" ne ulaze u ovaj Sporazum.
- b) U članku 13(1), riječi "nadležne službe Europske komisije i" ne ulaze u ovaj Sporazum.
- c) U članku 14(1), riječi „Uzimajući u obzir odgovarajuće nadležnosti Zajednice i država članica“ ne ulaze u ovaj Sporazum.
- d) Članak 14(1)(c) ne ulazi u ovaj Sporazum.
- e) Članak 14(2) zamjenjuje se slijedećim:

„Bez obzira na odredbe iz paragrafa 1, odredbe ovog Protokola imaju prioritet nad odredbama bilo kojeg bilateralnog Sporazuma o uzajamnoj pomoći koji je zaključen između

Ujedinjenog Kraljevstva i Bosne i Hercegovine prije datuma potpisivanja ovog Sporazuma ukoliko odredbe ovog posljednjeg nisu sukladne sa odredbama ovog Protokola“.

16. IZMJENE PROTOKOLA 6
RJEŠAVANJE SPOROVA

- (a) U četvrtoj alineji članka 2(b), nakon „do 69“ riječi „, ali ne, za izbjegavanje sumnje, članak 69A“ biće dodat.
- (b) U članku 2(c),
 - i. Riječi „članak 73(2) (prava intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva) i“ ne ulaze u ovaj Sporazum; i,
 - ii. Riječi „3 do 6“ zamjenjuju se „3 do 7“.
- (c) U članku 13, druga i treća rečenica ne ulaze u ovaj Sporazum.
- (d) U članku 15(2), prva rečenica mijenja se u sljedeće:

„Arbitri bi trebalo da posjeduju specijalizovano znanje i iskustvo iz oblasti prava, međunarodnog prava i međunarodne trgovine.“

17. IZMJENE PROTOKOLA 7
RECIPROČNO POVLAŠTENE KONCESIJE ZA ODREĐENA VINA, UZAJAMNO PRIZNAVANJE, ZAŠTITA I KONTROLA NAZIVA VINA, ALKOHOLNIH PIĆA I AROMATIZOVANIH VINA

- (a) Na kraju članka 2(a) Aneksa II, kao fusnota se dodaje sljedeće.:

Oznake *Irish Whisky (irski viski)*, *Uisce Beatha Eireannach*, *Irish Whiskey (irski viski)* i *Irish Cream (irski liker)*, navedene u Dodatku 1, dio A, obuhvaćaju alkoholna pića proizvedena u Republici Irskoj i Sjevernoj Irskoj.

- (b) Članak 11(2) Aneksa II mijenja se kako slijedi:

„Bosna i Hercegovina imenuje Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa kao svoje predstavničko tijelo. Ujedinjeno Kraljevstvo imenuje Odjel za okoliš, hranu i ruralna pitanja kao svoje predstavničko tijelo. Ugovorna strana će obavijestiti drugu Stranu ukoliko promijeni predstavničko tijelo.“

- (c) U Aneksu II, Dodatak I, Dijelovi A (A) i (C), geografske oznake za dijelove Europske unije koje nisu Ujedinjeno Kraljevstvo ne ulaze u ovaj Sporazum.

- (d) U Privitku II, Dodatak 1, dio (A) B mijenja se i glasi“

“(b) ALKOHOLNA PIĆA PODRIJETLOM IZ UJEDINJENOG KRALJEVSTVA

1. (a) Viski

Scotch whisky (škotski viski)

Irish whisky (irski viski)

(Ove oznake mogu biti dopunjene terminima „slad“ ili „zrno“)

(b) Viski

Irish whiskey (irski viski)

Uisde Beatha Eireannach/Irish whiskey (irski viski)

(Ove oznake mogu biti dopunjene terminima „kotao za destilaciju“)

2. Liker

Irish Cream”

(e) U Aneksu II, Dodatak 2, tradicionalni izrazi koji se odnose na dijelove Europske unije koji nisu Ujedinjeno Kraljevstvo ne ulaze u ovaj Sporazum.

(f) U Aneksu II, Dodatak 3, stavak (b) se mijenja i glasi:

„Ujedinjeno Kraljevstvo će obavijestiti Bosnu i Hercegovinu o svojoj osobi za kontakt nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.“

18. ZAJEDNIČKE IZJAVE

Sljedeće Zajedničke izjave, ili njihovi dijelovi, jesu one iz članka 3(2) ovog instrumenta:

- (a) Zajednička izjava o člancima 51 i 61;
- (b) Zajednička izjava o članku 73; i
- (c) Zajednička izjava o emisiji izduvnih gasova iz motornih vozila.

ANEKS II

Nakon Aneksa II Inkorporiranog sporazuma slijedeći tekst će biti uvršten kao novi Aneks:

ANEKS IIA

Dodatni povlašćeni dogovori za određene poljoprivredne i vinske proizvode

Ovaj Aneks utvrđuje dodatne povlašćene dogovore koje Ujedinjeno Kraljevstvo privremeno daje Bosni i Hercegovini za određene poljoprivredne i vinske proizvode.

Članak 1

Povlašćeni dogovori za određene poljoprivredne proizvode koji potiču iz Bosne i Hercegovine

Bez obzira na Članak 27(1) Inkorporiranog sporazuma, dok je ovaj Aneks na snazi biće dozvoljen uvoz proizvoda koji potiču iz Bosne i Hercegovine u Ujedinjeno Kraljevstvo, a koji su navedeni u Poglavljima 7 i 8 Kombinovane Nomenklature uz izuzeće od određenih carinskih taksi i troškova s jednakim učinkom.

Članak 2

Povlašćeni dogovori za određene vinske proizvode koji potiču iz Bosne i Hercegovine

1. Za vina navedena u Prilogu Aneksa koja potiču iz Bosne i Hercegovine, carinske takse koje se primjenjuju na uvoze u Ujedinjeno Kraljevstvo će prema paragrafu 2 biti obustavljene u visini i u okviru granica carinskih kvota Ujedinjenog Kraljevstva i prema uvjetima navedenim za vina u Privitku Aneksa.
2. Primjena carinske kvote na vino koje potječe iz Bosne i Hercegovine utvrđenim u Dodatku ovog Aneksa podliježe prethodnom iscrpljivanju carinskih kvota predviđenih Aneksom I Protokola 7 (kako je izmijenjeno Člankom 8 ovog instrumenta).
3. Članak 8(2) ovog instrumenta se primjenjuje na ovaj Aneks.

Članak 3

Trajanje povlašćenih dogovora

1. Povlašćeni dogovori navedeni u Člancima 1 i 2 ovog Aneksa ističu pet godina nakon datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Po isteku ovog Aneksa, povlašćeni dogovori za proizvode iz Članaka 1 i 2 utvrđuju se kako je predviđeno ovim Sporazumom.

3. Bez obzira na paragraf 1, Ujedinjeno Kraljevstvo može, uz prethodnu pisanu obavijest prosljedenu šest mjeseci prije Bosni i Hercegovini ili obavijest u drugom vremenskom periodu koji dogovore Ugovorne strane, produžiti trajanje Aneksa na period koji se smatra prikladnim.

Članak 4

Povezanost sa Inkorporiranim Sporazumom

Članak 125(3), 126 i Protokol 6 Inkorporiranog sporazuma se ne primjenjuju na ovaj Aneks.

Privitak

Lista preferencijalnih dogovora za vina

Redni br.	KN kod ²	Opis	Godišnji iznos kvote	Stopa za oslobađanje od poreza
091535	ex 2204 21 94	Vino od svježeg grožđa, postotak alkohola da ne prelazi 15%, osim pjenušavih vina	681 hl	Izuzeće
	ex 2204 21 95			
	ex 2204 21 96			
	ex 2204 21 97			
	ex 2204 21 98			
	ex 2204 22 93			
	ex 2204 22 94			
	ex 2204 22 95			
	ex 2204 29 93			
	ex 2204 29 94			
	ex 2204 29 95			

² bez obzira na propise za tumačenje Kombinovane Nomenklature, određeno je da izbor riječi za opis proizvoda bude indikativan i preferencijalna šema utvrđena samo, u kontekstu ovog Aneksa, zajedničkom primjenom koda KN. Gdje su navedeni kodovi KN, preferencijalna šema će biti određena kombinovanom primjenom kodova KN i odgovarajućim opisom.

ANEKS III

(a) Protokol 2 mijenja se i glasi:

GLAVA I

OPĆE ODREDBE

Članak 1

Definicije

Za potrebe ovog Protokola:

- (a) „proizvodnja“ znači bilo koju vrstu obrade ili prerade, uključujući sastavljanje ili posebne operacije;
- (b) „materijal“ znači svaki sastojak, sirovinu, sastavni dio ili dio, itd., koji se koristi u proizvodnji proizvoda
- (c) „proizvod“ znači proizvod koji se proizvodi, čak i ako je namijenjen za kasniju upotrebu u drugom proizvodnom postupku;
- (d) „roba“ znači i materijali i proizvodi;
- (e) „Carinska vrijednost“ znači vrijednost utvrđena sukladno sa Sporazumom o provedbi članaka VII Opšteg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. godine
- (f) 'fabrička cijena' znači cijena plaćena za proizvod fabričkom proizvođaču u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini u čijem je poduzeću izvršena posljednja obrada ili prerada, pod uvjetom da ta cijena uključuje vrijednost svih upotrijebljenih materijala, umanjena za sve unutarnje poreze koji se vraćaju ili se mogu povratiti kada se primljeni proizvod izveze;
- (g) „vrijednost materijala“ znači carinska vrijednost u trenutku uvoza upotrijebljenih materijala bez podrijetla ili, ako podrijetlo nije poznato i ne može se utvrditi, prvu utvrđenu cijenu plaćenu za materijale u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini;
- (h) „Vrijednost materijala s podrijetlom“ znači vrijednost onih materijala kako je to utvrđeno u točki (g) gdje se primjenjuje mutatis mutandis;

- (i) „dodana vrijednost“ znači fabrička cijena umanjena za carinsku vrijednost svakog materijala koji potječe iz drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4, na koje se primjenjuje kumulacija ili, kada carinska vrijednost nije poznata ili se ne može utvrditi, prva utvrđena cijena plaćena za materijale u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini;
- (j) „Poglavlja“ i „tarifni brojevi“ označavaju poglavlja i tarifne brojeve (četvorocifrene oznake) koji se koriste u nomenklaturi koja čini Harmonizovani sistem opisa i šifriranja robe koji je u ovom Protokolu označen kao „Harmonizovani sistem“ ili „HS“;
- (k) „Klasificirani“ odnosi se na razvrstavanje proizvoda ili materijala u određeni tarifni broj;
- (l) „Pošiljka“ se odnosi na proizvode koji su istovremeno poslati od jednog izvoznika do primaoca ili su obuhvaćeni jednim transportnim dokumentom koji pokriva njihovu pošiljku od izvoznika do primaoca ili, u nedostatku takvog dokumenta, jednim računom;
- (m) „Teritoriji“ obuhvaćaju teritorijalne vode;
- (n) „Uvršteni Aneksi od I do IV b“ znači Aneksi od I do IV b Dodatka I Regionalne konvencije o pan-evro-mediteranskim povlašćenim pravilima o porijeklu, budući da su ti Aneksi uvršteni člankom 40 ovog Protokola.

GLAVA II

DEFINICIJA KONCEPTA „PROIZVODI S PODRIJETLOM“

Članak 2

Opći zahtjevi

1. U svrhu provedbe ovog Sporazuma, slijedeći proizvodi se smatraju da potječu iz Ujedinjenog Kraljevstva:

(a) proizvodi u cijelosti dobiveni u Ujedinjenom Kraljevstvu u smislu članka 5;

(b) proizvodi dobiveni u Ujedinjenom Kraljevstvu s materijalima koji nisu potpuno dobiveni tamo, pod uvjetom da su takvi materijali podvrgnuti dostatnoj obradi ili preradi u Ujedinjenom Kraljevstvu u smislu članka 6.

2. U svrhu provedbe ovog Sporazuma, slijedeći proizvodi se smatraju da potječu iz Bosne i Hercegovine:

(a) proizvodi u cijelosti dobiveni u Bosni i Hercegovini u smislu članka 5;

(b) proizvodi dobiveni u Bosni i Hercegovini s materijalima koji nisu dobiveni tamo, pod uvjetom da su takvi materijali podvrgnuti dostatnoj obradi ili preradi u Bosni i Hercegovini u smislu članka 6.

Članak 3

Kumulacija u Ujedinjenom Kraljevstvu

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe iz članka 2(1), proizvodi se smatraju da potječu iz Ujedinjenog Kraljevstva ako su dobiveni tamo, uključujući materijale podrijetlom iz Švajcarske (uključujući Lihtenštajn)², Islanda, Norveške, Turske ili Europske unije, pod uvjetom da obrada ili prerada provedena u Ujedinjenom Kraljevstvu nadilazi postupke iz članka 7. Nije nužno da takvi materijali budu podvrgnuti dostatnoj obradi ili preradi.
2. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 2(1), proizvodi se smatraju da potječu iz Ujedinjenog Kraljevstva ako su dobiveni tamo, uključujući i materijale podrijetlom iz Bosne i Hercegovine ili bilo koje druge zemlje iz Aneksa A ovog Protokolu, pod uvjetom da obrada ili prerada rađena u Ujedinjenom Kraljevstvu nadilazi postupke iz članka 7. Nije nužno da takvi materijali budu podvrgnuti dostatnoj obradi ili preradi.
3. 3. Ne dovodeći u pitanje odredbe iz članka 2(1), obrada ili prerada izvršena na Islandu, u Norveškoj ili Europskoj uniji, smatra se kao da je provedena u Ujedinjenom Kraljevstvu kada dobiveni proizvodi prođu naknadnu obradu ili preradu u Ujedinjenom Kraljevstvu koja nadilazi postupke iz članka 7.
4. Za kumulaciju iz paragrafa 1 i 2, ako obrada ili prerada koja je izvršena u Ujedinjenom Kraljevstvu ne nadilazi postupke iz članka 7., dobiveni proizvod smatra se proizvodom s podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva samo u slučajevima kada je dodana vrijednost veća od vrijednosti upotrijebljenih materijala koji potječu iz bilo koje druge zemlje. Ako to nije slučaj, dobiveni proizvod se smatra proizvodom s podrijetlom iz zemlje koja čini najveću vrijednost materijala s podrijetlom koji se koristi u proizvodnji u Ujedinjenom Kraljevstvu.
5. Za kumulaciju iz paragrafa 3, ako obrada ili prerada provedena u Ujedinjenom Kraljevstvu ne nadilazi postupak iz članka 7, dobiveni proizvod smatra se proizvodom s podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva samo ukoliko je takva dodana vrijednost veća od dodane vrijednosti u bilo kojoj drugoj zemlji.

² Zbog Carinskog ugovora između Lihtenštajna i Švicarske, proizvodi sa podrijetlom iz Lihtenštajna smatraju se proizvodima sa podrijetlom iz Švicarske.

4. Proizvodi s podrijetlom iz zemalja navedenih u paragrafima 1 i 2 koji ne podliježu nikakvoj obradi ili preradi u Ujedinjenom Kraljevstvu zadržavaju svoje podrijetlo ako se izvoze u jednu od ovih zemalja.

5. (a) Kumulacija predviđena ovim člankom u odnosu na Europsku uniju može se primijeniti pod uvjetom da:

i. Ujedinjeno Kraljevstvo, Bosna i Hercegovina i Europska unija imaju sporazume o administrativnoj suradnji koji osiguravaju ispravnu provedbu ovog članka;

ii. materijali i proizvodi stekli su status proizvoda s podrijetlom primjenom pravila o podrijetlu koja su identična onima u ovom Protokolu; i

iii. Stranke su objavile obavijesti u kojima se navodi ispunjavanje potrebnih zahtjeva za primjenu kumulacije.

(b) Osim kako je predviđeno u paragrafu 7(a), kumulacija predviđena ovim člankom može se primijeniti pod uvjetom da:

i. Sporazum o povlaštenoj trgovini sukladno sa člankom XXIV. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. („GATT 1994“) primjenjuje se između zemalja uključenih u stjecanje statusa proizvoda s podrijetlom i zemlje odredišta;

ii. materijali i proizvodi koji su stekli status proizvoda s podrijetlom primjenjujući pravila o podrijetlu koja su identična pravilima iz ovog Protokola; i

iii. Strane su objavile obavijesti u kojima se navode svi zahtjevi koji se moraju ispuniti za primjenu kumulacije.

6. Ujedinjeno Kraljevstvo dostavlja Bosni i Hercegovini informacije o sporazumima ili aranžmanima uključujući njihove datume stupanja na snagu i njihova odgovarajuća pravila o podrijetlu koja se primjenjuju s drugim zemljama navedenim u paragrafima 1 i 2.

Članak 4

Kumulacija u Bosni i Hercegovini

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe iz članka 2(2), proizvodi se smatraju proizvodima s podrijetlom iz Bosne i Hercegovine, ako su dobiveni u BiH, uključujući materijale podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva, Švajcarske (uključujući Lihtenštajn), Islanda, Norveške, Turske ili Europske unije, pod uvjetom da obrada ili dorada koja se vrši u Bosni i Hercegovini nadilazi postupke iz članka 7. Nema potrebe da takvi materijali budu podvrgnuti dostatnoj obradi ili preradi.

2. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 2(2), proizvodi se smatraju proizvodima s podrijetlom iz Bosne i Hercegovine, ako su dobiveni u BiH,

ugrađivanjem materijala podrijetlom iz bilo koje zemlje navedene u Aneksu A ovoga Protokola, pod uvjetom da obrada ili prerada koja se vrši u Bosni i Hercegovini nadilazi postupke iz članka 7. Nema potrebe da takvi materijali budu podvrgnuti dostatnoj obradi ili preradi.

3. Ako obrada ili prerada provedena u Bosni i Hercegovini ne prevazilazi postupke iz članka 7, dobiveni proizvod smatra se proizvodom s podrijetlom iz Bosne i Hercegovine samo ako je dodana vrijednost veća od vrijednosti upotrijebljenih materijala koji potječu iz bilo koje druge zemlje navedene u stavcima 1. i 2. Ukoliko to nije slučaj, dobiveni proizvod se smatra proizvodom s podrijetlom iz zemlje koja čini najveću vrijednost materijala s podrijetlom koji se koristio za proizvodnju u Bosni i Hercegovini.

4. Proizvodi podrijetlom iz zemalja navedenih u paragrafima 1 i 2, koji nisu podvrgnuti nikakvoj obradi ili doradi u Bosni i Hercegovini, zadržavaju svoje podrijetlo ukoliko se izvoze u jednu od tih zemalja.

5. (a) Kumulacija predviđena ovim člankom u pogledu Europske unije može se primijeniti pod uvjetom da:

- i. Ujedinjeno Kraljevstvo, Bosna i Hercegovina i Europska unija imaju sporazume o administrativnoj suradnji koji osiguravaju ispravnu provedbu ovog članka;
- ii. materijali i proizvodi stekli su status proizvoda s podrijetlom primjenom pravila o podrijetlu koja su identična pravilima iz ovog Protokola; i
- iii. Strane su objavile obavijesti u kojima se navodi ispunjavanje potrebnih zahtjeva za primjenu kumulacije.

(b) Osim kako je to predviđeno u paragrafu 5(a), kumulacija predviđena ovim člankom može se primijeniti pod uvjetom da:

- i. Sporazum o povlaštenoj trgovini sukladno sa člankom XXIV. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. („GATT 1994“) primjenjuje se između zemalja uključenih u stjecanje statusa proizvoda s podrijetlom i zemlje odredišta;
- ii. materijali i proizvodi koji su stekli status proizvoda s podrijetlom primjenjujući pravila o podrijetlu koja su identična pravilima iz ovog Protokola; i
- iii. Strane su objavile obavijesti u kojima se navode svi zahtjevi koji se moraju ispuniti za primjenu kumulacije.

6. Bosna i Hercegovina dostavlja Ujedinjenom Kraljevstvu informacije o sporazumima ili aranžmanima uključujući njihove datume stupanja na snagu i njihova odgovarajuća pravila o podrijetlu, koja se primjenjuju s drugim zemljama navedenim u stavkama 1 i 2.

Članak 5

Potpuno dobiveni proizvodi

1. Slijedeći proizvodi smatraju se u cijelosti dobivenim u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini:

- (a) mineralni proizvodi izvađeni iz tla ili s morskog dna;
- (b) biljni proizvodi požnjeveni u navedenim zemljama;
- (c) žive životinje koje su uzgojene u navedenim zemljama;
- (d) proizvoda od živih životinja uzgajanih u navedenim zemljama;
- (e) proizvodi dobiveni lovom ili ribolovom u navedenim zemljama;
- (f) proizvodi morskog ribolova i drugi proizvodi koje je Strana vlastitim plovilima izvadila iz mora izvan teritorijalnih voda te Strane;
- (g) proizvodi proizvedeni na brodovima-tvornicama isključivo od proizvoda iz tačke (f);
- (h) korišteni predmeti koji su prikupljeni u navedenim zemljama prikladni su samo za reciklažu sirovina, uključujući rabljene gume prikladne samo za preprodaju ili za upotrebu kao otpad;
- (i) otpad i otpadni materijal nastali slijedom proizvodnih postupaka u navedenim zemljama;
- (j) proizvodi izvađeni iz morskog tla ili podzemlja izvan teritorijalnih voda navedenih zemalja, pod uslovom da imaju isključivo pravo na rad na tom tlu ili podzemlju;
- (k) roba proizvedena u ovim zemljama isključivo od proizvoda navedenih u od (a) do (j).

2. Pojmovi "njeni brodovi" i "njeni brodovi tvornice" u stavcima 1(f) i (g) primjenjuju se samo na plovila i brodove tvornice:

- (a) koji su registrirani ili evidentirani u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini;
- (b) koji plove pod zastavom Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine;
- (c) koje su u vlasništvu najmanje 50% od strane državljana Ujedinjenog Kraljevstva, države članice Europske unije ili Bosne i Hercegovine, ili kompanije sa sjedištem u jednoj od tih država, od kojih direktor ili direktori, predsjednik Upravnog odbora ili Nadzornog odbora i većine članova takvih odbora jesu državljani Ujedinjenog Kraljevstva, države članice Europske unije ili Bosne i Hercegovine i od kojih, uzgred rečeno, u slučaju partnerstava ili društava s ograničenom odgovornošću, najmanje polovica kapitala pripada tim državama ili javnim tijelima ili državljanima navedenih Država;

(d) čiji su zapovjednik i oficiri državljani Ujedinjenog Kraljevstva, države članice Europske unije ili Bosne i Hercegovine; i

(e) od kojih su najmanje 75% članova posade državljani Ujedinjenog Kraljevstva, države članice Europske unije ili Bosne i Hercegovine.

Članak 6

Dostatno obrađeni ili prerađeni proizvodi

1. Za potrebe članka 2, proizvodi koji nisu u cijelosti dobiveni smatraju se dostatno obrađeni ili prerađeni kada su ispunjeni uvjeti navedeni u listi koja čini dio uvrštenog Aneksa II.

Gore navedeni uvjeti označavaju obradu ili preradu koja se mora izvršiti na materijalima bez podrijetla koji se koriste u proizvodnji i primjenjuju se samo u odnosu na takve materijale. Iz toga slijedi da ako se proizvod, koji je dobio status proizvoda s podrijetlom po ispunjenju uvjeta navedenih u listi, koristi u proizvodnji drugog proizvoda, uvjeti koji se primjenjuju na proizvod u koji je takav materijal ugrađen ne primjenjuju se na njega i materijali bez podrijetla koji su se mogli upotrijebiti u njegovoj proizvodnji ne uzimaju se u obzir.

2. Bez obzira na stavak 1, materijali bez podrijetla koji se, prema uvjetima navedenim u listi uvrštenog Aneksa II, ne smiju koristiti u proizvodnji proizvoda, mogu se ipak koristiti, pod uvjetom da:

- a) njihova ukupna vrijednost ne prelazi 10% od fabričke cijene proizvoda,
- b) svi procenti navedeni u listi za najveću vrijednost materijala bez podrijetla nisu premašeni na temelju ovog stavka.

Ovaj stavak se ne primjenjuje na proizvode iz poglavlja 50 do 63 Harmoniziranog sustava

3. Stavci 1 i 2 se primjenjuju sukladno sa odredbama članka 7.

Članak 7

Nedovoljna obrada ili prerada

1. Ne dovodeći u pitanje stavak 2, slijedeći postupci smatraju se nedovoljnom obradom ili preradom kako bi se dobio status proizvoda s podrijetlom, bez obzira na to jesu li ispunjeni uvjeti iz članka 6:

- (a) postupci kojima se osigurava očuvanje proizvoda u dobrom stanju tijekom prijevoza i skladištenja;

- (b) rastavljanje i sastavljanje paketa;
- (c) pranje, čišćenje; uklanjanje prašine, oksida, ulja, boje ili drugih obloga;
- (d) peglanje ili presovanje tekstila;
- (e) jednostavni postupci lakiranja i poliranja;
- (f) guljenje, djelomično ili potpuno izbjeljivanje, poliranje i glaziranje žitarica i riže;
- (g) postupci za bojenje šećera ili formiranje kocki šećera;
- (h) guljenje, vađenje koštica i guljenje voća, oraha i povrća;
- (i) oštrenje, jednostavno brušenje ili jednostavno rezanje;
- (j) sijanje, sortiranje, razvrstavanje, klasiranje, slaganje (uključujući izradu kompleta artikala);
- (k) jednostavno punjenje u boce, limenke, bočice, vreće, sanduke, kutije, pričvršćivanje na kartone ili daske i svi ostali jednostavni postupci pakovanja;
- (l) stavljanje ili ispis oznaka, naljepnica, logotipa i drugih sličnih znakova za razlikovanje proizvoda ili njihove ambalaže;
- (m) jednostavno miješanje proizvoda, bilo da su različite vrste ili ne;
- (n) miješanje šećera s bilo kojim materijalom;
- (o) jednostavno sastavljanje dijelova proizvoda radi izrade cjelovitog proizvoda ili rastavljanje proizvoda na dijelove;
- (p) kombinacija dvije ili više operacija navedenih od (a) do (n);
- (r) klanje životinja.

2. Svi postupci izvršeni u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini na određenom proizvodu razmatraju se zajedno prigodom odlučivanja treba li se obrada ili prerada tog proizvoda smatrati nedovoljnom u smislu stava 1.

Članak 8

Jedinica kvalifikacije

1. Jedinica kvalifikacije za primjenu odredbi ovog Protokola jeste određeni proizvod koji se smatra osnovnom jedinicom pri određivanju klasifikacije prema nomenklaturi Harmoniziranog sustava.

Iz toga slijedi:

(a) kada se proizvod sastavljen od grupe ili skupa proizvoda razvrstava prema uvjetima Harmoniziranog sustava u jedan tarifni broj, ta cjelina čini jedinicu kvalifikacije;

(b) kada se pošiljka sastoji od određenog broja identičnih proizvoda koji se svrstavaju u isti tarifni broj Harmoniziranog sustava, svaki proizvod se mora uzeti pojedinačno prilikom primjene odredbi ovog Protokola.

2. Ako je, prema Opštem pravilu 5 Harmoniziranog sustava, pakiranje uključeno u proizvod u svrhu klasifikacije, ista se mora uključiti pri utvrđivanju podrijetla.

Članak 9

Pribor, rezervni dijelovi i alati

Pribor, rezervni dijelovi i alati isporučeni uz dio opreme, stroja, aparata ili vozila, koji su dio uobičajene opreme i uključeni u cijenu te opreme ili koji nisu posebno fakturisani, smatraće se da je riječ o dijelu opreme, stroja, aparata ili vozila.

Članak 10

Setovi

Setovima se, kako je to definirano u Općem pravilu 3 Harmonizovanog sustava, smatraju proizvodi s podrijetlom kada su svi sastavni dijelovi proizvoda s podrijetlom. Bez obzira na to, kada se set sastoji od proizvoda s podrijetlom i onima bez podrijetla, set kao cjelina ima status kao da je s podrijetlom, pod uvjetom da vrijednost proizvoda bez podrijetla ne prelazi 15% fabričke cijene tog seta.

Članak 11

Neutralni elementi

Kako bi se utvrdilo da li proizvod ima podrijetlo, nije neophodno utvrđivati podrijetlo slijedećih proizvoda koji se mogu koristiti u njegovoj proizvodnji:

- (a) energija i gorivo;
- (b) postrojenja i oprema;
- (c) mašine i alati;

to. (d) roba koja ne ulazi u konačni sastav proizvoda niti je namijenjena za

GLAVA III

TERITORIJALNI ZAHTJEVI

Članak 12

Princip teritorijalnosti

1. Osim kako je predviđeno člancima 3, 4. i stavku 3 ovog članka, uslovi za stjecanje statusa proizvoda s podrijetlom utvrđeni u Glavi II. ispunjavaju se bez prekida u Ujedinjenom Kraljevstvu ili u Bosni i Hercegovini.

2. Osim kako je predviđeno člancima 3 i 4, kada se roba s podrijetlom izvezena iz Ujedinjenog Kraljevstva ili iz Bosne i Hercegovine u drugu zemlju vrati, smatra se da je bez podrijetla ukoliko se ne dokaže na zahtjev carinskih vlasti da:

(a) vraćena roba je ista kao i ona koja se izvozi; i

(b) nije bila podvrgnuta nikakvim drugim postupcima osim onim potrebitim kako bi se sačuvala u dobrom stanju dok je u toj zemlji ili dok se izvozila.

3. Na stjecanje statusa proizvoda s podrijetlom sukladno sa uvjetima iz Naslova II neće utjecati obrada ili prerada izvršena izvan Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine na materijalima koji se izvoze iz Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine i nakon toga se ponovno uvoze u ove zemlje, ako:

(a) su navedeni materijali u cijelosti dobiveni u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini ili su bili podvrgnuti obradi ili preradi drugim postupcima iz članka 7 prije izvoza; i

(b) se može dokazati na zahtjev carinskih organa da:

(i) je ponovno uvezena roba dobivena obradom ili preradom uvezenih materijala, i

(ii) ukupna dodana vrijednost stečena izvan Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine primjenom odredbi ovog članka ne prelazi 10% fabričke cijene krajnjeg proizvoda za koji se traži status proizvoda s podrijetlom.

4. Za potrebe stavka 3, uvjeti za stjecanje statusa proizvoda s podrijetlom iz Naslova II ne primjenjuju se na obradu ili preradu izvedenu izvan Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine.

Međutim, kada se u listu uvrštenog Aneksa II primjenjuje pravilo koje određuje maksimalnu vrijednost za sve uključene materijale bez podrijetla prigodom utvrđivanja statusa proizvoda s podrijetlom krajnjeg proizvoda, ukupna vrijednosti materijala bez podrijetla ugrađenog na teritoriju konkretne Strane zajedno sa ukupnom dodanom vrijednošću stečenom izvan Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine primjenom odredbi ovog članka, ne prelazi navedeni postotak.

5. U svrhu primjene odredbi stavaka 3 i 4, „ukupna dodana vrijednost“ znači sve troškove koji nastanu izvan Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine, uključujući vrijednost materijala koji su ugrađeni u tim zemljama.

6. Odredbe iz stavaka 3 i 4 ne primjenjuju se na proizvode koji ne ispunjavaju uvjete navedene u listi u Inkorporiranom Aneksu II. ili koji se mogu smatrati dovoljno obrađenim ili doradenim samo ako se primjenjuje opća tolerancija utvrđena u članku 6(2).;

7. Odredbe iz stavaka 3 i 4 ne primjenjuju se na proizvode iz poglavlja 50 do 63 Harmoniziranog sustava.

8. Svaka obrada ili prerada takve vrste koja je obuhvaćena odredbama ovog članka i izvedena izvan Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine vrši se prema aranžmanima za vanjsku obradu ili sličnim aranžmanima.

Članak 13

Direktni transport

1. Povlašćeni tretman predviđen ovim Sporazumom primjenjuje se samo na proizvode koji zadovoljavaju zahtjeve iz ovog Protokola i čiji transport se vrši direktno između Strana ili preko teritorija drugih zemalja navedenih u člancima 3. i 4. na koje se može primijeniti kumulacija. Međutim, proizvodi koji čine jednu pošiljku mogu se prevoziti preko drugih teritorija uz, ukoliko dođe do toga, pretovar ili privremeno skladištenje na tim teritorijima, pod uvjetom da proizvodi ostaju pod nadzorom carinskih organa u zemlji tranzita ili skladištenja i da se nad njima ne vrše nikakve druge radnje osim istovara, ponovnog utovara ili sve ostale operacije namijenjene za očuvanje tih proizvoda u dobrom stanju.

Proizvodi s podrijetlom mogu se transportovati cjevovodima preko teritorije koja nije jedna od Ugovornih strana.

2. Dokaz da su ispunjeni uvjeti iz stavka 1 dostavlja se carinskim organima Strane uvoznice uz uvid u:

(a) jedan transportni dokument koji pokriva prolazak od Strane izvoznice kroz zemlju tranzita; ili

(b) potvrda koju izdaju carinski organi zemlje tranzita:

(i) navodeći točan opis proizvoda;

(ii)navodeći datume istovara i ponovnog utovara proizvoda i, prema potrebi, nazive brodova ili drugih korišćenih prijevoznih sredstava; i

(iii)potvrđujući uvjete pod kojima su proizvodi zadržani u tranzitnoj zemlji; ili

(c) u nedostatku tih dokumenata, bilo koje potkrijepljujuće dokumente.

Članak 14

Izložbe

1. Proizvodi s podrijetlom koji su poslani na izložbu u zemlji koja nije navedena u člancima 3. i 4., a na koje se kumulacija može primjenjivati, i koji su prodani nakon izložbe za uvoz u Ujedinjeno Kraljevstvo ili Bosnu i Hercegovinu, imaju pravo na uvoz iz odredbi ovog Sporazuma, pod uvjetom da se carinskim vlastima to dokaže na prihvatljiv način:

a) izvoznik je te proizvode poslao iz Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine u zemlju u kojoj se izložba održava i izložio ih;

b) izvoznik je prodao proizvode ili ih na drugi način ustupio osobi u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini.

c) proizvodi su poslani tijekom izložbe ili odmah po njenom okončanju u stanju u kojem su poslani na izložbu; i

d) proizvodi nisu, od trenutka kada su poslani na izložbu, korišteni za bilo koju drugu svrhu osim za prikazivanje na izložbi.

2. Dokaz o podrijetlu izdaje se ili sastavlja sukladno sa odredbama Glave V i podnosi se carinskim vlastima Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine na uobičajen način. Na njemu moraju biti navedeni naziv i adresa izložbe. Ako je potrebno, mogu se zahtijevati dodatni dokumentirani dokazi o uvjetima pod kojima se proizvodi izlažu.

3. Stavak 1 primjenjuje se na bilo koju trgovačku, industrijsku, poljoprivrednu ili obrtničku izložbu, sajam ili sličnu javnu izložbu ili izlaganje koje nije organizirano u privatne svrhe u trgovinama ili poslovnim prostorima s ciljem prodaje stranih proizvoda, a tijekom kojih proizvodi ostaju pod carinskom kontrolom.

GLAVA IV

POVRAT ILI IZUZEĆE

Članak 15

Zabrana povrata carina ili izuzeće od carina

1. Materijali bez podrijetla koji se koriste u proizvodnji proizvoda podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine za koje se dokaz o podrijetlu izdaje ili sastavlja sukladno sa odredbama Glave V ne podliježu u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovine povratu ili izuzeću od carine bilo koje vrste.

2. Zabrana iz stavka 1 primjenjuje se na svaki aranžman povrata, smanjenja ili neplaćanja, djelomično ili potpuno, carinskih taksi ili troškova s jednakim učinkom, koje se primjenjuju u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini na materijale korištene u proizvodnji, gdje se takav povrat, smanjenje ili neplaćanje primjenjuje, izričito ili u praksi, kada se proizvodi dobiveni iz navedenih materijala izvoze, a ne kada se tamo zadržavaju za kućnu upotrebu.

3. Izvoznik proizvoda sa dokazom o podrijetlu mora biti spreman u svakom trenutku, na zahtjev carinskih vlasti, dostaviti sve odgovarajuće dokumente kojima se dokazuje da nije dobiven nikakav povrat za materijale bez podrijetla koji su upotrijebljeni u proizvodnji i da su sve carinske takse ili troškovi s jednakim učinkom koje se primjenjuju na takve materijale zaista plaćene.

4. Odredbe iz stavaka 1, 2 i 3 ovoga članka primjenjuju se i na ambalažu u smislu članka 8(2), pribor, rezervne dijelove i alate u smislu članka 9 i proizvode u setu u smislu članka 10. ako takvi artikli nisu s podrijetlom.

5. Odredbe iz stavaka od 1 do 4 primjenjuju se samo u odnosu na materijale za koje je ovaj Sporazum važeći.

GLAVA V

DOKAZ O PODRIJETLU

Članak 16

Opći zahtjevi

1. Proizvodi s podrijetlom iz jedne od Ugovornih strana ostvaruju korist pri uvozu u zemlju druge Strane iz odredbi ovog Ugovora nakon podnošenja jednog od slijedećih dokaza o podrijetlu:

(a) potvrda o prometu robe EUR. 1, čiji se uzorak pojavljuje u uvrštenom Aneksu III a;

(b) potvrda o prometu robe EUR-MED, čiji se uzorak pojavljuje u uvrštenom Aneksu III b; ili

(c) u slučajevima navedenim u članku 22(1), izjavu (u daljem tekstu „izjava o podrijetlu” ili „izjavu o podrijetlu EUR-MED”) koju je dao izvoznik na računu, dostavnici ili bilo kojem drugom komercijalnom dokumentu koji opisuje dotične proizvode dovoljno detaljno kako bi ih se moglo identificirati. Tekstovi izjava o podrijetlu nalaze se u uvrštenim Aneksima IV a i b.

2. Bez obzira na stavak 1, proizvodi s podrijetlom u smislu ovog Protokola, u slučajevima navedenim u članku 27, ostvaruju koristi od ovog Sporazuma a da nije potrebno podnijeti bilo kakav dokaz o podrijetlu iz stavka 1. ovoga članka.

3. Bez obzira na stavak 5 članka 12 i stavak 3 članka 22 u nastavku, gdje kumulacija uključuje samo Ujedinjeno Kraljevstvo, Evropsku uniju, Švajcarsku (uključujući Lihtenštajn), Island, Norvešku, Farska ostrva, Tursku, Republiku Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Republiku Sjevernu Makedoniju, Crnu Goru, Republiku Srbiju, Republiku Kosovo* ili Republiku Moldaviju, dokaz o podrijetlu može biti potvrda o prometu robe EUR. 1 ili izjava o podrijetlu.

Članak 17

Postupak za izdavanje potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED

1. Potvrdu o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED izdaju carinski organi zemlje izvoznice na zahtjev koji je pismeno podnio izvoznik ili, pod izvoznikovom odgovornošću, njegov ovlašteni predstavnik.
2. U tu svrhu, izvoznik ili njegov ovlašteni predstavnik popunjava i potvrdu o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED i obrazac zahtjeva, čiji se primjerci nalaze u Aneksu III a i b. Ovi obrasci se popunjavaju na jednom od jezika na kojima je sastavljen ovaj Sporazum i u skladu sa odredbama nacionalnog zakona zemlje izvoznice. Ako se obrasci popunjavaju u rukopisu, moraju se ispuniti tintom i štampanim slovima. Opis proizvoda mora se navesti u okviru za tu svrhu bez ostavljanja praznih redova. Kada polje nije potpuno popunjeno, horizontalna linija se povlači ispod zadnjeg reda opisa, a prazan prostor se prekrži.
3. Izvoznik koji podnosi zahtjev za izdavanje potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED mora biti spreman da dostavi u bilo koje vrijeme, na zahtjev carinskih organa Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine dokaz o tome gdje je izdana potvrda o prometu robe EUR 1 ili EUR -MED, sve odgovarajuće dokumente kojima se dokazuje status podrijetla predmetnih proizvoda, kao i ispunjavanje ostalih zahtjeva ovog Protokola.
4. Ne dovodeći u pitanje stavak 5, potvrdu o prometu robe EUR.1 izdaju carinski organi Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine u slijedećim slučajevima:
 - (a) Ukoliko se predmetni proizvodi mogu smatrati proizvodima sa podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine na koje se može primijeniti kumulacija, bez da se kumulacija primjenjuje na materijale podrijetlom iz Švajcarske (uključujući Lihtenštajn), Turske, jedne od zemalja navedenih u članku 3(2) i članku 4(2), te ispunjavaju i ostale zahtjeve ovog Protokola; ili
 - (b) ako se predmetni proizvodi mogu smatrati proizvodima podrijetlom iz jedne od drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4 na koje se primjenjuje kumulacija, bez da se kumulacija primjenjuje na materijale podrijetlom iz jedne od zemalja navedenih u člancima 3 i 4, te ispunjavaju ostale zahtjeve ovog Protokola, pod _

uvjetom da je u zemlji podrijetla izdana potvrda EUR-MED ili izjava na računu EUR-MED.

5. Potvrdu o prometu robe EUR-MED izdaju carinski organi Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine u slijedećim slučajevima:

- (a) kumulacija je primijenjena na materijale podrijetlom iz Švajcarske (uključujući Lihtenštajn), Turske ili jedne od zemalja navedenih u članku 3(2) i članku 4(2); ili
- (b) proizvodi se mogu koristiti kao materijali u kontekstu kumulacije za proizvodnju proizvoda za izvoz u jednu od zemalja navedenih u člancima 3 i 4.
- (c) proizvodi se mogu ponovno izvoziti iz zemlje odredišta u jednu od zemalja navedenih u člancima 3 i 4.

6. Potvrda o prometu robe EUR-MED sadrži jednu od slijedećih izjava na engleskom jeziku u polju 7:

- (a) ako je podrijetlo dobiveno primjenom kumulacije na materijale koji imaju podrijetlo iz jedne ili više zemalja navedenih u člancima 3 i 4:

'UZ PRIMJENU KUMULACIJE ... (naziv zemlje / zemalja)
CUMULATION APPLIED WITH... (name of the country/countries)

- (b) ako je podrijetlo dobiveno bez primjene kumulacije na materijale koji imaju podrijetlo iz jedne ili više zemalja navedenih u člancima 3 i 4:

'BEZ PRIMJENE KUMULACIJE
NO CUMULATION APLLIED

7. Carinske vlasti koje izdaju potvrde o prometu robe EUR. 1 ili EUR-MED poduzimaju sve potrebne korake kako bi provjerili status proizvoda s podrijetlom, kao i ispunjavanje ostalih zahtjeva iz ovog Protokola. U tu svrhu, oni imaju pravo tražiti bilo koji dokaz i izvršiti bilo koji pregled računa izvoznika ili bilo koju drugu provjeru koja se smatra odgovarajućom. Također osiguravaju da obrasci iz stavka 2. budu uredno popunjeni. Oni naročito provjeravaju da li je polje namijenjeno za opis proizvoda izvršen na takav način da isključuje svaku mogućnost lažnog dodavanja.
8. Datum izdavanja potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED mora biti naveden u polju 11 potvrde.
9. Potvrdu o prometu robe EUR. 1 ili EUR-MED izdaju carinski organi i stavljaju je na raspolaganje izvozniku čim se izvrši ili osigura stvarni izvoz.

Članak 18

Potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED izdate naknadno

1. Bez obzira na članak 17(9), potvrda o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED može se isključivo izdati nakon izvoza proizvoda na koje se odnosi ako:

(a) nije izdana u vrijeme izvoza zbog pogrešaka, nenamjernih propusta ili posebnih okolnosti; ili

(b) da se na zahtjev carinskih vlasti pokaže da potvrda o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED jeste izdana, ali da pri uvozu nije prihvaćena iz tehničkih razloga.

2. Neovisno o članku 17. stav 9., potvrda o prometu robe EUR-MED može se izdati nakon izvoza proizvoda na koje se odnosi i za koju je u vrijeme izvoza izdana potvrda o prometu robe EUR.1, pod uvjetom da se na zadovoljavajući način dokaže carinskim vlastima da su uvjeti iz članka 17(5) ispunjeni.

3. Za provedbu stavaka 1. i 2. izvoznik u svojoj prijavi navodi mjesto i datum izvoza proizvoda na koje se odnosi potvrda o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED te navodi razloge za svoj zahtjev.

4. Carinske vlasti mogu naknadno izdati potvrdu o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED samo nakon provjere da su informacije dostavljene u zahtjevu izvoznika sukladno sa onima u odgovarajućem predmetu.

5. Potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED koje su naknadno izdane primjenom stavka 1 potvrđuju se slijedećim izrazom na engleskom jeziku:

‘ISSUED RETROSPECTIVELY’ IZDATO RETROAKTIVNO

Potvrde o prometu robe EUR-MED koje su naknadno izdane primjenom stavka 2 potvrđuju se slijedećim izrazom na engleskom jeziku:

‘ISSUED RETROSPECTIVELY’ (Original EUR.1 No ... [date and place of issue])’

IZDATO RETROAKTIVNO (original primjerak EUR 1. br. ...[mjesto i datum izdavanja])

6. Ovjera iz stavka 5 unosi se u polje 7 potvrde o prometu robe EUR. 1 ili EUR-MED

Članak 19

Izdavanje duplikata potvrde o prometu robe EUR.1 EUR-MED

1. U slučaju krađe, gubitka ili uništenja potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED, izvoznik može podnijeti zahtjev nadležnim carinskim organima za duplikat koji se izdaje na osnovu izvozne dokumentacije koju posjeduje.

2. Duplikat izdat na ovaj način mora biti potvrđen slijedećim izrazom na engleskom jeziku:

‘DUPLICATE’

3. Ovjera iz stavka 2 unosi se u polje 7 duplikata potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED.

4. Duplikat, koji nosi datum izdavanja originalne potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED stupa na snagu od tog datuma.

Članak 20

Izdavanje potvrda o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED na temelju prethodno izdatih ili sastavljenih dokaza o podrijetlu

Kada se proizvodi s podrijetlom stavljaju pod kontrolu carinske ispostave u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini, izvorni dokaz o podrijetlu moguće je zamijeniti jednom ili više potvrda o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED u svrhu slanja svih ili nekih od ovih proizvoda u druge dijelove Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine. Zamjensku potvrdu(e) o prometu EUR. 1 ili EUR-MED izdaje carinska ispostava pod čijom se kontrolom nalaze ti proizvodi.

Članak 21

Računovodstveno razdvajanje

1. U slučaju znatnih troškova ili materijalnih poteškoća u držanju zasebnih zaliha materijala s podrijetlom i bez podrijetla koji su identični i zamjenljivi, carinski organi mogu, na pismeni zahtjev zainteresiranih, odobriti takozvanu metodu „računovodstvenog razdvajanja“ (u daljem tekstu „metoda“) koja će se koristiti za upravljanje takvim zalihama.

2. Metoda osigurava da, za određeno referentno razdoblje, broj dobivenih proizvoda koji se mogu smatrati sa podrijetlom bude isti kao i onaj koji bi bio dobiven da je došlo do fizičkog razdvajanja zaliha.
3. Carinski organi mogu odobriti davanje odobrenja iz stavka 1 pod bilo kojim uvjetima koji se smatraju odgovarajućim.
4. Metoda se primjenjuje i njena primjena se evidentira na temelju općih računovodstvenih principa koja se primjenjuju u zemlji u kojoj je proizvod proizveden.
5. Korisnik metode može izdati ili podnijeti zahtjev za dokaz o podrijetlu, zavisno o slučaju, za količinu proizvoda koja se može smatrati proizvodom s podrijetlom. Na zahtjev carinskih tijela, korisnik je dužan dostaviti izjavu o tome kako je upravljano tim količinama.
6. Carinski organi nadziru upotrebu odobrenja i mogu ga povući kad god korisnik na bilo koji način nepravilno upotrijebi odobrenje ili ne ispuni bilo koji drugi uvjet utvrđen ovim Protokolom.

Članak 22

Uvjeti za davanje izjave o podrijetlu ili izjave o podrijetlu EUR-MED

1. Izjava o podrijetlu ili izjava o podrijetlu EUR-MED kako je navedeno u članku 16(1)(c), može biti data:
 - a) od strane ovlaštenog izvoznika u smislu članka 23; ili
 - b) izvoznik bilo koje pošiljke koja se sastoji od jednog ili više paketa koji sadrže proizvode s podrijetlom čija ukupna vrijednost ne prelazi 6 000 EUR.
2. Ne dovodeći u pitanje stavak 3, izjava o podrijetlu može se dati u slijedećim slučajevima:
 - (a) ako se predmetni proizvodi mogu smatrati proizvodima s podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva, u Bosni i Hercegovini bez primjene kumulacije na materijale podrijetlom iz Švajcarske (uključujući Lihtenštajn), Turske ili jedne od drugih zemalja navedenih u članku 3(2) i članku 4(2), te ispunjava ostale zahtjeve iz ovog Protokola; ili
 - (b) ako se predmetni proizvodi mogu smatrati proizvodima s podrijetlom iz jedne od drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4 na koje se primjenjuje kumulacija, bez da se kumulacija primjenjuje na materijale podrijetlom iz jedne od zemalja navedenih u člancima 3 i 4, te ispunjavaju ostale zahtjeve iz ovog Protokola, pod uvjetom da je u zemlji podrijetla izdana potvrda EUR-MED ili izjava o računu EUR-MED.
3. Izjava o podrijetlu EUR-MED može se izdati ako se predmetni proizvodi mogu smatrati proizvodima s podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva, u Bosni i Hercegovini ili jednoj od drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4 na koje je kumulacija primjenjiva i ispunjava zahtjeve ovog Protokola, u slijedećim slučajevima:

- (a) kumulacija je primijenjena na materijale podrijetlom iz Švajcarske (uključujući Lihtenštajn), Turske ili jedne od drugih zemalja navedenih u članaku 3(2). i članaku(4)(2).; ili
- (b) proizvodi se mogu koristiti kao materijali u kontekstu kumulacije za proizvodnju proizvoda za izvoz u jednu od drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4; ili
- (c) proizvodi se mogu ponovno izvesti iz određene zemlje u jednu od drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4.

4. Izjava o podrijetlu EUR-MED sadržavaće jednu od slijedećih izjava na engleskom jeziku:

(a) ako je podrijetlo dobiveno primjenom kumulacije na materijale podrijetlom iz jedne ili više zemalja navedenih u člancima 3 i 4:

CUMULATION APPLIED WITH... (name of the country/countries)
'UZ PRIMJENU KUMULACIJE ... (naziv zemlje / zemalja)'

(b) ako je podrijetlo dobiveno bez primjene kumulacije na materijale koji imaju podrijetlo iz jedne ili više zemalja navedenih u člancima 3 i 4:

NO CUMULATION APPLIED 'BEZ PRIMJENE KUMULACIJE'

5. Izvoznik koji daje izjavu o podrijetlu ili izjavu o podrijetlu EUR-MED mora biti spreman da u svakom trenutku, na zahtjev carinskih organa zemlje izvoznice, dostavi sve odgovarajuće dokumente kojima se dokazuje status proizvoda s podrijetlom, kao i ispunjenje drugih zahtjeva iz ovog Protokola.

6. Izjavu o podrijetlu ili izjavu o podrijetlu EUR-MED daje izvoznik tako što na računu, otpremnici ili drugom trgovinskom dokumentu otipka, otisne u pečatnom ili odštampanom obliku izjavu čiji se tekst pojavljuje u uvrštenim Aneksima IV a i b, koristeći jednu od jezičnih verzija navedenih u tim Aneksima i sukladno sa odredbama nacionalnog zakonodavstva zemlje izvoznice. Ako je izjava napisana rukom, mora biti napisana tintom i štampanim slovima.

7. Izjave o podrijetlu i izjave o podrijetlu EUR-MED moraju imati originalni potpis izvoznika u rukopisu. Međutim, od ovlaštenog izvoznika u smislu članka 23 neće se zahtijevati da potpiše takve izjave pod uvjetom m da carinskim vlastima zemlje izvoznice pismeno potvrdi da prihvaća punu odgovornost za bilo koju izjavu o podrijetlu koja ga identificira kao da ju je potpisao svojim rukopisom.

8. Izjavu o podrijetlu ili izjavu o podrijetlu EUR-MED može dati izvoznik kada se proizvodi na koje se izjava odnosi izvoze ili nakon izvoza pod uvjetom koji postoji u zemlji uvoza najkasnije dvije godine nakon uvoza pomenutih proizvoda na koje se izjava odnosi.

Članak 23

Ovlašćeni izvoznik

1. Carinski organi zemlje izvoznice mogu ovlastiti bilo kojeg izvoznika (u daljem tekstu: "ovlašćeni izvoznik"), koji često šalje pošiljke proizvoda sukladno sa odredbama ovog Sporazuma, da napravi izjave o podrijetlu ili izjave o podrijetlu EUR-MED bez obzira na vrijednost predmetnih proizvoda. Izvoznik koji traži takvo ovlašćenje mora na zahtjev carinskih organa predložiti sve neophodne garancije za provjeru statusa proizvoda s podrijetlom, kao i ispunjenje drugih zahtjeva iz ovog Protokola.
2. Carinski organi mogu odobriti status ovlašćenog izvoznika uz bilo koji uvjet koji smatraju potrebitim.
3. Carinski organi dodjeljuju ovlašćenom izvozniku broj carinskog ovlašćenja koji je naveden na izjavi o podrijetlu ili izjavi o podrijetlu EUR-MED.
4. Carinski organi prate upotrebu odobrenja od strane ovlašćenog izvoznika.
5. Carinski organi mogu bilo kada povući odobrenje. Oni to čine kada ovlašćeni izvoznik više ne nudi garancije navedene u stavku 1, više ne ispunjava uslove iz stavka 2 ili na drugi način pogrešno koristi ovlašćenje.

Članak 24

Valjanost dokaza o podrijetlu

1. Dokaz o podrijetlu važi četiri mjeseca od datuma izdavanja u zemlji izvoznici i mora se podnijeti u tom roku carinskim organima zemlje uvoznice.
2. Dokazi o podrijetlu koji se dostavljaju carinskim organima zemlje uvoznice nakon krajnjeg datuma za podnošenje navedenog iz stavka 1, mogu se prihvatiti u svrhu primjene povlašćenog tretmana, ukoliko zbog nepredviđenih okolnosti nije moguće dostaviti te dokumente u utvrđenom roku.
3. U drugim slučajevima kašnjenja, carinska tijela zemlje uvoznice mogu prihvatiti dokaze o podrijetlu ako su proizvodi dostavljeni prije navedenog utvrđenog roka.

Članak 25

Podnošenje dokaza o podrijetlu

Dokazi o podrijetlu dostavljaju se carinskim organima zemlje uvoznice u skladu s procedurama koje se primjenjuju u toj zemlji. Navedeni organi mogu zahtijevati prevod dokaza o podrijetlu i mogu zahtijevati da izjava o uvozu (uvozna deklaracija) bude proračena izjavom uvoznika o tome da proizvodi ispunjavaju uvjete potrebite za provedbu ovog Sporazuma.

Članak 26

Uvoz u djelimičnim pošiljkama

Gdje se na zahtjev uvoznika i pod uvjetima koje utvrđuju carinski organi zemlje uvoznice, rastavljeni ili ne sastavljeni proizvodi u smislu Općeg pravila 2 (a) Harmoniziranog sustava iz Odjeljaka XVI i XVII ili tarifnih brojeva 7308 i 9406 Harmoniziranog sustava uvoze u više pošiljki, samo jedan dokaz o podrijetlu takvih proizvoda se dostavlja carinskim organima pri uvozu prve pošiljke.

Članak 27

Izuzeca od dokazivanja podrijetla

1. Proizvodi koje u malim pakovanjima šalju privatna lica drugim privatnim licima ili koji čine dio osobne prtljage putnika prihvaćaju se kao proizvodi s podrijetlom bez potrebe za podnošenjem dokaza o podrijetlu, pod uvjetom da se ti proizvodi ne uvoze putem trgovine i da su prijavljeni kao da ispunjavaju zahtjeve iz ovog Protokola i kada nema sumnje u istinitost takve izjave. U slučaju proizvoda koji se šalju poštom, ta se izjava može dati na carinskim deklaracijama CN22/ CN23 ili na listu papira koji se prilaže uz taj dokument.
2. Uvoz koji se vrši povremeno i koji se sastoji isključivo od proizvoda za osobnu upotrebu primaoca ili putnika ili njihovih obitelji, neće se smatrati uvozom putem trgovine ako je evidentno iz sadržaja i količine proizvoda da se ne radi o komercijalnim svrhama.
3. Nadalje, ukupna vrijednost tih proizvoda ne smije premašiti 500 EUR u slučaju malih paketa ili 1 200 EUR u slučaju proizvoda koji čine dio osobne prtljage putnika.

Članak 28

Prpratna dokumentacija

Dokumenti iz članka 17(3) i članka 22(5) koji se koriste u svrhu dokazivanja da se proizvodi obuhvaćeni potvrdom o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED, ili izjavom o podrijetlu ili izjavom o podrijetlu EUR-MED smatraju kao proizvodi podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva, Bosne i Hercegovine ili jedne od drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4 i ispunjavaju druge zahtjeve iz ovog Protokola mogu se, između ostalog, sastojati od sljedećeg:

- (a) direktni dokaz o postupcima koje je izvoznik ili dobavljač izvršio radi pribavljanja predmetne robe, sadržane na primjer u njegovim računima ili internom knjigovodstvu;
- (b) dokumenti kojima se dokazuje podrijetlo materijala korišćenih, izdatih ili izrađenih u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini gdje se ti dokumenti koriste sukladno sa državnim zakonodavstvom;
- (c) dokumenti koji dokazuju obradu ili preradu materijala u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini, izdati ili izrađeni u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini, gdje se ti dokumenti koriste sukladno sa državnim zakonodavstvom;
- (d) potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED ili izjave o podrijetlu ili izjave o podrijetlu EUR-MED koje dokazuju podrijetlo materijala korišćenih, izdatih ili izrađenih u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini sukladno sa ovim Protokolom, ili u jednoj od drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4 sukladno sa pravilima o podrijetlu koja su identična pravilima iz ovog Protokola;
- (e) odgovarajuće dokaze o obradi ili preradi koja je izvršena izvan Ujedinjenog Kraljevstva, Bosne i Hercegovine ili drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4 primjenom članka 12, dokazujući da su zahtjevi tog članka ispunjeni.

Članak 29

Čuvanje dokaza o podrijetlu i prateće dokumentacije

1. Izvoznik koji podnosi zahtjev za izdavanje potvrde o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED mora čuvati dokumente iz članka 17(3) najmanje tri godine.
2. Izvoznik koji daje izjavu o podrijetlu ili izjavu o podrijetlu EUR-MED mora čuvati preslik ove izjave o podrijetlu, kao i dokumente iz članka 22(5) najmanje tri godine.
3. Carinski organi zemlje izvoznice koja izdaju potvrdu o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED moraju čuvati obrazac tog zahtjeva iz članka 17(2) najmanje tri godine.
4. Carinski organi zemlje uvoznice dužni su najmanje tri godine čuvati potvrde o prometu robe EUR. 1 i EUR-MED kao i izjave o podrijetlu i izjave o podrijetlu EUR-MED dostavljene njima.

Članak 30

Nepodudarnosti i formalne greške

1. Otkrivanje manjih nepodudarnosti između izjava datih u dokazu o podrijetlu i onih u dokumentima podnesenim carinskoj službi u svrhu obavljanja formalnosti za uvoz proizvoda neće *ipso facto* učiniti dokaz o podrijetlu ništavnim ako je propisno utvrđeno da ovaj dokument odgovara dostavljenim proizvodima.

2. Očigledne formalne greške, kao što su greške u kucanju, na dokazu o podrijetlu neće uzrokovati odbacivanje ovog dokumenta ako te greške nisu takve da izazivaju sumnju u ispravnost izjava u ovom dokumentu.

Članak 31

Iznosi izraženi u eurima

1. Za primjenu odredbi iz članka 22(1)(b) i članka 27(3) u slučajevima kada se proizvodi fakturišu u valuti koja nije euro, iznose u nacionalnim valutama zemalja navedenih u člancima 3 i 4 koji su ekvivalentni iznosima izraženim u eurima, na godišnjem nivou utvrđuje svaka od dotičnih zemalja.

2. Pošiljka uživa pogodnosti odredbi članka 22(1)(b) ili članka 27(3) upućivanjem na valutu u kojoj je račun sastavljen, sukladno sa iznosom koji je odredila dotična Strana.

3. Iznosi koji će se koristiti u bilo kojoj datoj nacionalnoj valuti su ekvivalenti toj valuti iznosa koji su izraženi u eurima na prvi radni dan u listopadu i primjenjuju se od 1. siječnja sljedeće godine. Strane međusobno obavještavaju jedna drugu o relevantnim iznosima.

4. Strana može zaokružiti ili umanjiti iznos koji proizlazi iz preračunavanja iznosa izraženog u eurima u svoju nacionalnu valutu. Zaokruženi iznos ne može se razlikovati od iznosa koji proizlazi iz preračunavanja za više od 5%. Zemlja može zadržati nepromijenjenu protivvrijednost u nacionalnoj valuti iznosa izraženog u eurima ako, u vrijeme godišnjeg usklađivanja iz stavka 3, preračunavanje tog iznosa, prije bilo kakvog zaokruživanja, proizlazi iz povećanja manjeg od 15% od protivvrijednosti nacionalne valute. Ekvivalent u nacionalnoj valuti može se zadržati nepromijenjenim ako preračunavanje proizlazi iz smanjenja te ekvivalentne vrijednosti.

5. Pregled iznosa izraženih u eurima vrši Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje na zahtjev bilo koje od Strana. Pri provedbi ovog pregleda Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje razmotriće poželjnost očuvanja stvarnih učinaka ograničenja u realnim uslovima. U tu svrhu može odlučiti da se izmijene iznosi izraženi u eurima.

GLAVA VI

DOGOVORI O ADMINISTRATIVNOJ SURADNJI

Članak 32

Uzajamna pomoć

1. Carinske vlasti Ujedinjenog Kraljevstva i Bosne i Hercegovine međusobno dostavljaju primjerke otisaka pečata koji se koriste u njihovim carinskim uredima za izdavanje potvrda o prometu robe EUR.1 i EUR-MED te adrese carinskih organa odgovornih za provjeru tih potvrda, izjava o podrijetlu i izjava o podrijetlu EUR-MED.

2. Kako bi se osigurala pravilna primjena ovog Protokola, Ujedinjeno Kraljevstvo i Bosna i Hercegovina međusobno se pomažu putem nadležnih carinskih uprava, u provjeri vjerodostojnosti potvrda o prometu robe EUR.1 i EUR-MED, izjava o podrijetlu i izjava o podrijetlu EUR-MED i ispravnosti podataka navedenih u tim dokumentima.

Članak 33

Provjera dokaza o podrijetlu

1. Naknadna provjera dokaza o podrijetlu provodi se nasumce ili kad god carinska tijela Strane uvoznice imaju opravdane sumnje u vjerodostojnost takvih dokumenata, statusa podrijetla predmetnog proizvoda ili ispunjenje drugih zahtjeva iz ovog Protokola.

2. U svrhu provođenja odredbi iz stavka 1, carinski organi zemlje uvoznice vraćaju potvrdu o kretanju robe EUR.1 ili EUR-MED i fakturu, ako je podnijeta, izjavu o podrijetlu ili izjavu o podrijetlu EUR-MED, ili presliku tih dokumenata, carinskim organima zemlje izvoznice, kada je to prikladno, u kojima se navode razlozi takvog zahtjeva za provjeru. Svi pribavljeni dokumenti i informacije koji ukazuju na to da su informacije koje su navedene na dokazu o podrijetlu netočne, prosljeđuju se kao podrška zahtjevu za provjeru.

3. Provjeru obavljaju carinski organi zemlje izvoznice. U tu svrhu, oni imaju pravo da zatraže bilo koji dokaz i da izvrše bilo kakvu inspekciju računa izvoznika ili bilo koju drugu provjeru koju smatraju odgovarajućom.

4. Ako carinski organi zemlje uvoznice odluče da obustave odobravanje povlašćenog tretmana za dotične proizvode dok se čekaju rezultati provjere, puštanje proizvoda će biti ponuđeno uvozniku i podliježe svim mjerama predostrožnosti koje smatraju neophodnim.

5. Carinski organi koji zahtijevaju provjeru moraju biti obaviješteni o rezultatima ove provjere što je prije moguće. Ovi rezultati jasno pokazuju da li su dokumenti autentični i da li se predmetni proizvodi mogu smatrati proizvodima koji potječu iz Ujedinjenog Kraljevstva, Bosne i Hercegovine ili iz jedne od drugih zemalja navedenih u člancima 3 i 4, te da li ispunjavaju ostale zahtjeve iz ovog Protokola.

6. Ako, u slučaju opravdane sumnje, nema odgovora u roku od deset mjeseci od datuma zahtjeva za provjeru ili ako odgovor ne sadrži dovoljno informacija za utvrđivanje autentičnosti dotičnog dokumenta ili pravog podrijetla proizvoda, carinski organi koji su podnijeli takav zahtjev će, osim u izuzetnim okolnostima, odbiti pravo na povlastice.

Članak 34

Rješavanje nesuglasica

Kada dođe do nesuglasica u svezi sa postupcima provjere iz članka 33 koji se ne mogu riješiti između carinskih organa koji zahtijevaju provjeru i carinskih organa odgovornih za provođenje ove provjere, oni se podnose Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje.

U svim slučajevima, rješavanje nesuglasica između uvoznika i carinskih organa zemlje uvoznice vršiće se prema zakonodavstvu te zemlje.

Članak 35

Kazne

Kazne se izriču svakoj osobi koja sastavlja ili uzrokuje da se sastavi dokument koji sadrži netočne informacije u svrhu pribavljanja povlašćenog tretmana za proizvode.

Članak 36

Slobodne zone

1. Ujedinjeno Kraljevstvo i Bosna i Hercegovina poduzimaju sve potrebne korake kako bi osigurale da proizvodi kojima se trguje pod pokrićem dokaza o podrijetlu koji tijekom prijevoza koriste slobodnu zonu, smještenu na njihovoj teritoriji, ne budu zamijenjeni drugom robom niti pomjerani osim tokom uobičajenih postupaka namijenjenih sprječavanju njihovog propadanja.

2. Odstupajući od stavka 1, kada se proizvodi podrijetlom iz Ujedinjenog Kraljevstva ili Bosne i Hercegovine uvoze u slobodnu zonu uz pokriće dokaza o podrijetlu, te se podvrgnu obradi ili preradi, nadležni organi izdaju novu potvrdu o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED na zahtjev izvoznika, ako je izvedena obrada ili prerada u skladu sa ovim Protokolom.

Članak 37

Odstupanja

Dole navedeni proizvodi isključuju se iz kumulacije prema članku 3 i 4 ako:

- (a) zemlja krajnjeg odredišta jeste Ujedinjeno Kraljevstvo i:
 - (i) materijali korišteni u proizvodnji ovih proizvoda potiču iz Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Sjeverne Makedonije, Crne Gore, Republike Srbije ili

Republike Kosovo*; ili

(ii) da su ti proizvodi stekli podrijetlo na temelju obrade ili prerade provedene u bilo kojoj od zemalja navedenih u stavku (a) (i); ili

(b) zemlja krajnjeg odredišta jeste bilo koja od zemalja navedenih u stavku (a) (i), i:

- (i) materijali korišćeni u proizvodnji tih proizvoda potječu iz Ujedinjenog Kraljevstva; ili
- (ii) ako su ti proizvodi stekli svoje podrijetlo na temelju obrade ili prerade provedene u Ujedinjenom Kraljevstvu.

KN-kod	Opis
1704 90 99	Ostali proizvodi od šećera, koji ne sadrže kakao
1806 10 30	Čokolada i ostali prehrambeni proizvodi koji sadrže kakao
1806 10 90	<ul style="list-style-type: none">— Kakao prah koji sadrži dodani šećer ili sladila:— Sa masenim udjelom saharoze višim od 65% i manjim od 80% (uključujući invertni šećer izražen kao saharoza) ili izoglukoze izražene kao saharoza— Sa masenim udjelom saharoze od 80 % ili više (uključujući invertni šećer izražen kao saharoza) ili izoglukoze izražene kao saharoza
1806 20 95	<ul style="list-style-type: none">- Ostali prehrambeni proizvodi koji sadrže kakao u bloku, pločicama ili štapićima s masom većom od 2 kg ili u tekućem obliku, u pasti, prahu, granulama ili u drugim oblicima u rasutom stanju u spremnicima ili neposrednim pakiranjima čiji sadržaj prelazi 2 kg.— Ostalo— Ostalo
1901 90 99	Ekstrakti slada, prehrambeni proizvodi od brašna, prekrupe, krupice, škroba ili sladnog ekstrakta, bez kaka a ili s masenim udjelom kaka a manjim od 40% računato na potpuno odmašćenu osnovu, koji nisu drugdje spomenuti niti uključeni, prehrambeni proizvodi iz tarifnih brojeva 0401 do 0404,

	<p>bez kakaa ili s masenim udjelom kakaa manjim od 5% računato na potpuno odmašćenu osnovu, koji nisu drugdje spomenuti niti uključeni.</p> <ul style="list-style-type: none"> — Ostalo — Ostalo (osim sladnog ekstrakta) — Ostalo
2101 12 98	Ostali preparati na bazi kafe.
2101 20 98	Ostali preparati na bazi čaja ili mate čaja.
2106 90 59	<p>Prehrambeni proizvodi koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ostalo - Ostalo
2106 90 98	<p>Prehrambeni proizvodi koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ostalo (osim proteinskih koncentrata i proteinskih supstanci sa teksturom)
3302 10 29	<p>Smjese mirisnih tvari i mješavine (uključujući alkoholne rastvore) na bazi jedne ili više tih tvari, koje se koriste kao sirovine u industriji; ostali preparati na bazi mirisnih tvari, vrste koja se koristi za proizvodnju pića:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Od vrsti koje se koriste u industriji hrane ili pića — Od vrste koja se koriste u industriji pića: <p style="padding-left: 40px;">Preparati koji sadrže sve arome koje karakteriziraju piće :</p> <p>----- Sa stvarnom alkoholnom jačinom većom od 0,5%</p> <p>----- Ostalo:</p> <p>----- Ne sadrže mliječne masti, saharozu, izoglukozu, glukozu ili škrob ili maseno sadrže manje od 1,5% mliječne masti, 5% saharoze ili izoglukoze, 5% glukoze ili škroba -----ostalo</p>

GLAVA VII

CEUTA I MELILLA

Članak 38

Primjena Protokola

Termin „Europska unija“ koji se koristi u ovom Protokolu ne pokriva *Ceuta i Melilla*. Proizvodi podrijetlom iz *Ceuta i Melilla* ne smatraju se proizvodima podrijetlom iz Europske unije za potrebe ovog Protokola.

GLAVA VIII

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 39

Prijelazna odredba za robu u tranzitu ili skladištenje

Odredbe ovog Sporazuma mogu se primjenjivati na robu koja je u skladu s odredbama ovog Protokola i koja je, na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma, ili u tranzitu ili na privremenom skladištenju u carinskim skladištima ili u slobodnim zonama u Ujedinjenom Kraljevstvu ili Bosni i Hercegovini, pod uvjetom da se carinskim vlastima zemlje uvoznice, u roku od dvanaest mjeseci od navedenog datuma preda potvrda o prometu robe EUR.1 ili EUR-MED koju naknadno izdaju carinski organi zemlje izvoznice zajedno s dokumentima koji pokazuju da se roba direktno prevozi sukladno sa odredbama članka 13.

Članak 40

Aneksi

1. Aneksi od I do IV b Dodatka I Regionalne konvencije o pan-euro-mediteranskim preferencijalnim pravilima o podrijetlu uključeni su u ovaj Protokol i čine ga kao Inkorporirani Aneksi od I do IV b ovog Protokola i primjenjuju se, *mutatis mutandis*, što podliježe slijedećim izmjenama:

(a) U Aneksu I:

- (i) sve upute na „članak 5 ovog Dodatka“ tumače se kao upute na „članak 6. ovog Protokola“; i
- (ii) u stavku 3.1 napomene 3, „Ugovorna strana“ mijenja se i glasi „bilo koja

druga zemlja navedena u člancima 3 i 4 na koju se primjenjuje kumulacija“.

(b) U svakom od Aneksa III a i III b, reference na "Ugovorne strane" tumače se kao upućivanje na "Strane".

(c) U svakom od Aneksa IV a i IV b:

(i) samo se uključuje bosanska, hrvatska, engleska i srpska verzija izjave o podrijetlu; i

(ii) druga rečenica u napomeni 2 neće biti uključena.

2. Aneksi ovog Protokola čine njegov sastavni dio.

Članak 41

Izmjene i dopune Protokola

Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje može odlučiti da izmijeni odredbe ovog Protokola.

Aneks A

Lista iz članka 3(2) i članka 4(2) Protokola 2

1. Narodna Demokratska Republika Alžir
2. Arapska Republika Egipat
3. Država Izrael
4. Hašemitska Kraljevina Jordan
5. Republika Liban
6. Kraljevina Maroko
7. Organizacija za oslobođenje Palestine u korist Palestinske uprave Zapadne obale i pojasa Gaze
8. Sirijska Arapska Republika
9. Republika Tunis
10. Republika Albanija
11. Republika Sjeverna Makedonija
12. Crna Gora
13. Republika Srbija
14. Republika Kosovo*
15. Kraljevina Danska u odnosu na Farska ostrva
16. Republika Moldavija
17. Gruzija
18. Ukrajina

*Ovaj natpis ne prejudicira status Kosova i u skladu je s Rezolucijom 1244 i mišljenjem MSP o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti

Aneks B

Zajednička izjava o Kneževini Andori

1. Proizvodi podrijetlom iz Kneževine Andore koji ispunjavaju uvjete iz članka 3(7)(b)(ii) i članka 4(5)(b)(ii) Protokola 2, a potpadaju pod poglavlja od 25 do 97 Harmoniziranog sustava biće prihvaćeni od Strana kao da potječu iz Europske unije u smislu ovog Sporazuma.
2. Protokol 2 primjenjuje *mutatis mutandis* u svrhu definiranja statusa podrijetla gore navedenih proizvoda.

Aneks C

Zajednička izjava o Republici San Marino

1. Proizvodi podrijetlom iz Republike San Marino koji ispunjavaju uvjete iz članka 3(7)(b)(ii) i članka 4(5)(b)(ii) Protokola 2 biće prihvaćeni od Strana kao proizvodi koji potiču iz Europske unije u smislu ovog Sporazuma.
2. Protokol 2 primjenjuje *mutatis mutandis* u svrhu definiranja statusa podrijetla gore navedenih proizvoda.